

BYGNINGSARBEIDEREN

Nr. 1-2011, 8. årgang • Utgitt av Oslo Bygningsarbeiderforening • e-post: post@byggningsarbeider.no

Returadresse: Møllergata 24 • 0179 Oslo

Murere i Bjørvika

Side 10-11

Aktuelt

Side 5

NAV valser over asfaltarbeidere

Side 9

Økokrim ønsker hardere straffer

Side 13

Nedgang i målevirksomheten

Side 14

LO i Oslo har startet valgkampen

Leder

Bruk lønssystemet!

Petter Vellesen

Akkordtariffene og lønssystemet vårt er ute i hardt vær. Statistikken viser nedgang i alle fag og stort sett i alle distrikter. (Se målestatisikken s. 13.) Nå er det riktig nok ikke første gang at lønssystemet er ille ute å kjøre. Så lenge jeg har vært i bransjen har enkelte spådd systemets snarlige død, men det har alltid klart å overleve krisene og har bevart status som hovedlønssystem og vært ledende for bygningsarbeidernes lønninger. For hver gang skruen har vært kjørt i bønn har systemet kommet tilbake og klart å etablere seg igjen, men dessverre for hver gang på et litt lavere nivå. Nå spørs det imidlertid om vi har nådd grunnfjellet.

Hvis måling etter akkordtariffene forsvinner som lønssystem vil det få katastrofale følger for lønnsnivået til bygningsarbeiderne. Når vi ikke lenger har noe system som måler produktiviteten og hvor arbeidslønningene avspeiler høy produksjon vil vi være inne i en situasjon hvor de med lavest lønninger har et konkurransefortrinn. Da vil den kampen vi utkjempet i vår med streik om minstelønna få utvidet mening også for de av våre medlemmer med lønninger på et langt høyere nivå. Når målekontoene får telefoner som lurer på hva gjennomsnittet for måling ligger på kan vi bli sure fordi det tyder på at noen vil «snike seg unna» målinga. På den annen side er jo dette et symptom på at akkordlønnssystemet er retningsgivende for det generelle lønnsnivået. Men når det ikke lenger er nok målinger å regne gjennomsnittet ut fra forsvinner dette forhandlingskortet. Da blir det fort til at det er minstelønna som blir retningsgivende.

Mye av nedgangen skyldes den såkalte finanskrisa vi har vært igjennom med den store svikten i boligbygginga som den medførte. Jeg tror allikevel at vi lurer oss selv hvis vi tror at dette er den eneste grunnen til nedgangen i

målevirksomheten. Byggebransjen er inne i en prosess med store strukturelle og teknologiske endringer, og det er blant annet her vi må lete etter årsakene. Når bransjen satser på å ha så lave kostnader som mulig og leier inn billig arbeidskraft i stedet for å satse på å utvikle lønnsom egenproduksjon sier det seg selv at et prestasjonslønnssystem som vårt har vanskelig for å fungere.

Allikevel har jeg tro på at den bedriften som virkelig satser på å utvikle teknologi og egenproduksjon, og som ser verdien av egne ansatte som en høyproduktiv ressurs vil vinne fram i konkurransen. Det er i de baner vi liker å tro at norsk næringsliv har tenkt. Dessverre ser det ut som om de er i ferd med å forandre tankegangen. Det er mulig at det blir vår oppgave å overbevise dem om at de er på ville veier.

Jeg har ikke lyst til å være moralistisk i denne saken, men det er også en kjensgjerning at det er altfor mange akkordlag som ikke benytter seg av tariffen og målekontoen, og som heller leter etter en grunn til å la være å måle. Dette er kortsiktig tenkning som garantert vil føre til lønnsnedgang på sikt. Jeg er også overbevist om at klubbene må gjøre en bedre jobb med å diskutere rammebetingelsene for produktivitet-lønnsystemer, både med akkordlaga og med bedriftsledelsen. Foreningen og målekontoen vil bistå med dette.

Men til sjuende og sist må det være en vilje til å bruke systemet, både hos arbeidsgiverne og hos bygningsarbeiderne. Begge parter må se verdien av et lønssystem som bygger på verdiskapning og produktivitet. Hvis arbeidsgiverne tror at de skal kunne opprettholde like høy produktivitet som i dag, men til lavere lønn og arbeidere på sin side tror at det høye lønnsnivået kan opprettholdes uten å produsere for det, har vi spilt fallitt.

Foreningens studiestøtte

Medlemmer kan søke støtte fra foreningen på inntil kr 5000,- per studieår. Det må være relevant utdanning innen eller nær beslektede områder i forhold til foreningens fagområder.

I tillegg har LO eget utdanningsfond. Vi hjelper gjerne til med søknaden.

Søknader og spørsmål rettes til Liv Bjerknæs i foreningen.

Pensjonistforeningen

i Oslo Bygningsarbeiderforening ønsker flere medlemmer. Det er månedlige møter, utenom juli og august og det arrangeres flere turer i løpet av året.

Vennligst ta kontakt med Ole Rustad tlf. 22 26 87 75 for informasjon og innmelding.

Bruk foreningens hjemmeside:

www.bygningsarbeider.no

Delta 1. mai

Felles 1. mai-frokost for medlemmer av Jern & Metall Oslo, Oslo Bygningsarbeiderforening, Tømrer og Byggfagforeningen og Rørleggernes Fagforening:

Arrangeres i Folkets Hus, Oslo, Sal B
Frokostoppstart er kl. 09.30 og varer utover formiddagen.

Det vil bli underholdningsinnslag.
Arrangementet på Youngstorget begynner som vanlig kl 11.00

Delta lokalt dersom du ikke er i Oslo på 1.maidagen.

BYGNINGSARBEIDEREN

Vi tar gjerne i mot innlegg. De kan skrives for hånd på A4 ark, og sendes/leveres på foreningens kontorer. Stoff må være undertegnet med navn, og artikkelen bør ikke være lenger enn en A4 side (maskinskrevet). Vi tillater oss å rette opp skrivefeil før stoffet trykkes.

Redaksjonen: Jonas Bals, Morten Rønningen, Tor Mostue, Odd Magnar Solbakken, Vidar Lund og Petter Vellesen.

Layout: Nr 1 Trykk Grefslie as, Mysen

Trykk: Nr1 Trykk as

Hjemmeside: www.bygningsarbeider.no

Oslo Bygningsarbeiderforening, Fellesforbundet avd. 603

• Sentralbord 22 99 47 40 • Telefaks 22 99 47 41 Du kan nå hver enkelt direkte:

Børre Hagen 22 99 47 51
☎..... 92 03 95 79
✉ borre@bygningsarbeider.no

Iren Stegen..... 22 99 47 45
✉ iren.stegen@fellesforbundet.org

Jan Peter Lyngstad 22 99 47 46
☎..... 93 20 26 17
✉ janp@bygningsarbeider.no

John Erik Melby..... 91 16 62 81
✉ johne@bygningsarbeider.no

Bård Hamborg Bjerkeli 93 08 90 85
✉ bard@bygningsarbeider.no

Julia Maliszewska..... 92 68 68 10
✉ julia@bygningsarbeider.no

Kjell Skjærvø 22 99 47 54
☎..... 99 43 33 43
✉ kjell@bygningsarbeider.no

Liv Bjerknæs..... 22 99 47 44
☎..... 91 70 20 38
✉ liv.bjerknaes@fellesforbundet.org

Odd Magnar Solbakken 22 99 47 47
☎..... 90 75 41 04
✉ oddm@bygningsarbeider.no

Jonas Bals 92 08 04 70
e-post: jonas@bygningsarbeider.no

Petter Vellesen..... 22 99 47 48
☎..... 93 20 43 23
✉ petter@bygningsarbeider.no

Tove Myrvold 22 99 47 42
✉ tove.myrvold@fellesforbundet.org

Zhanna Furunes 91 88 15 42
✉ zhanna@bygningsarbeider.no

Ina Holmstad 950 50 710
✉ ina@bygningsarbeider.no

Tor-Øyvind Hokåsmon 92 21 02 38
✉ toroyvind@bygningsarbeider.no

Kontoradresse: Møllergata 24, 0179 Oslo. Telefon: 22 99 47 40. Telefaks: 22 99 47 41. Kontorets åpningstider: Mandag – torsdag 8.00 – 16.00. Fredag 8.00 – 13.30. Sommertid: 15. mai til 15. september, kontoret stenger kl 15.00 hver dag. E-post til foreningen: post@bygningsarbeider.no

Foreningen: **Leder:** Petter Vellesen. **Nestleder:** Børre Hagen. **Sekretær:** John Erik Melby. **Ungdomsleder:** Morten Rønningen. **Styremedlemmer:** Magne Solfeld, Johnny Aaland, Terje Larsen, Arne Sveen, Arne Berntsen, Jonas Dalen Berg og Harald Braaten. **Vararepresentanter:** Kåre Thorkildsen, Ronny Eriksen, Tore Solvang, Anders Melin og Mario Körber. **Oppmålere:** Børre Hagen, Jan Peter Lyngstad, John Erik Melby og Tor-Øyvind Hokåsmon. **Studieleder:** Børre Hagen. **Forretningsfører:** Liv Bjerknæs. **Kartotek:** Tove Myrvold. **Regnskap:** Iren Stegen. **Ombud:** Julia Maliszewska, Jonas Bals, Ina Holmstad, Zhanna Furunes, Kjell Skjærvø, Odd Magnar Solbakken og Bård Hamborg Bjerkeli.

Siden forrige gang har styret vedtatt og jobbet med følgende:

- ✓ Avholdt styrekonferanse
- ✓ Deltatt på støttemarkering for Bekken og Strøm-arbeiderne på Gjøvik
- ✓ Avholdt generalforsamling i AS Storheimen
- ✓ Deltatt på Fellesforbundets kurs i FOB
- ✓ Deltatt og vært medarrangør for Klubbinitiativets kurs på Kongsberg
- ✓ Deltatt på seminar om ILO 94 og lønns- og arbeidsvilkår i offentlige kontrakter
- ✓ Tatt initiativ til organiseringsoffensiv med andre fagforeninger i byggebransjen i Oslo-området
- ✓ Tatt initiativ til et utvidet samarbeide om Byggningsarbeideren som en avis for Østlandsområdet
- ✓ Deltatt på konferanse om Adecco i regi av Oslofjordkonferansen
- ✓ Deltatt på årsmøte i Norsk Folkehjelp
- ✓ Avholdt konferanse om målevirkosomheten i samarbeid med Tømrer og Byggfagforeningen
- ✓ Deltatt på årsmøte i Alliero
- ✓ Avholdt møter med Mesterjobb
- ✓ Deltatt på møte om utbygginga på Gardermoen
- ✓ Deltatt på møte i Hovedverneombudsinitiativet
- ✓ Bevilget 10 000,- kr til de streikende på Bekken og Strøm
- ✓ Bevilget 10 000,- kr til de streikende på Rockefeller
- ✓ Deltatt på møte i Glåmdal Fagforening om målervirkosomheten
- ✓ Innstilt medlemmer til fag- og svenneprøvenemndene
- ✓ Avholdt møte mellom Landskonferanselederne angående landsmøtet
- ✓ Deltatt på Start-konferanse om Fellesforbundets landsmøte
- ✓ Deltatt på kurs i AOF om arbeid og psykisk helse
- ✓ Deltatt i arbeidet med Inkluderingsutvalget
- ✓ Deltatt på årsmøtet i PEAB
- ✓ Arbeidet med foreningens finansstrategi
- ✓ Deltatt på årsmøtet i Klemet Karlsson
- ✓ Inngått tariffavtale med Mesterjobb
- ✓ Inngått trekkavtaler med A-stillas, Armeringssenteret og Consolvo
- ✓ Deltatt i flere møter angående Skole på Byggeplass
- ✓ Avholdt møte med EBA Oslo
- ✓ Deltatt på Manifests årskonferanse
- ✓ Deltatt på avdelingsansattes konferanse på Gardermoen
- ✓ Holdt opplegg for heismontørenes fagforening

PLANER FOR SOMMERFERIEN?

Husk at du kan leie hytter til spesialpris over hele Norge!

Oslo Byggningsarbeiderforening har inngått avtale med Norgesbooking AS for deg

Medlemmene i OBF får følgende rabatter:

- 10 % rabatt ved leie av alle private ferieboliger utenom høysesong
 - 5 % rabatt ved leie av alle private ferieboliger i høysesong
- (Høysesong er jul, nyttår, vinterferieukene 7-10, påske og sommerferieukene 28-31).

OBF dekker 10 % av leiekostnaden som en medlemsfordel, med opptil kr. 1 000,- per opphold.

Opplevelser hele året – uansett sesong!

Norgesbooking har ferieboliger i alle størrelser og prisklasser, enten du er på jakt etter rorbu i Lofoten, sommerhus på Sørlandet eller storhytte for familietreff i Telemark!

På nettsiden finner du noe som passer for enhver, uansett størrelse på lommebok, med et stort utvalg av hytter og feriehus til leie, både for de aktive og for de som søker fred og ro.

Det er som kjent slik at den som er tidlig ute får de beste valgmulighetene

- bestill feriehus for årets sommerferie i dag!

NORGESBOOKING AS – Hytteutleie i Norge
Telefon: 32 08 57 10 – www.norgesbooking.no

Ser du for deg late dager ved sjøen i sommerferien? Start jakten på det perfekte feriehuset hos Norgesbooking.

Ta med familien på en aktiv fjellferie – få et godt utvalg av prisvennlige hytter med høy standard, i områder som tilbyr en mengde aktiviteter. Kort sagt: mest for pengene!

PS: vil du til fjells, eller kanskje bare ha noen rolige dager ved sjøen i påsken, kan Norgesbooking hjelpe deg med det også – ta kontakt for tilbud.

Ledige leiligheter/hytter på feriehjemmene Åsmundrud og Stranda

Det gjøres oppmerksom på at hyttene/leilighetene utleies for 1 – ett – år, og kun til medlemmer av Oslo Byggningsarbeiderforening. Leieperioden er 01.05.2011–30.04.2012

Stranda,

Fagerstrand – Frogn kommune (ligger helt ned mot sjøen med egen strandlinje.)

Leilighet 1: 1 rom m/kjøkkenkrok

Leiligheten er ca 30 m² – Husdyr ikke tillatt
Kr 10 600 pr. år

Hytte: 2 rom m/kjøkkenkrok – Ca 18 m²

Husdyr ikke tillatt
Kr 10 600 pr. år

Åsmundrud,

Sætre i Hurum (hytte/leilighet i rekke)

Hytte nr. 3: 2 rom kjøkken.

Leiligheten er ca 30 m² og ligger helt ned mot sjøen med egen strandlinje.
Kr 9500 pr. år

For alle ovenstående hytter/leiligheter, vil det i tillegg til åremålsleie, komme bruk av egen strøm.

Spørsmål rettes til Jan Peter Lyngstad på tlf. 93 20 26 17

Søknad om leie sendes **skriftlig** til:

Oslo Byggningsarbeiderforening, Møllergt. 24, 0179 Oslo
innen 11.04.2011

Bruker dere lønssystemet?

Tony Skogstad og Bjørn Vold, Peab

På denne jobben måler vi ikke, den er rett og slett for liten ettersom den kun består av ett tjuetalls fundamenter. Det er ett problem hos oss for tiden vi ikke har jobber av ordentlig størrelse. Vi har vel ikke jobba akkord siden Rolvsbukta på fornebu og det er drøye tre år siden, men der tjente vi da penger så det er jo mulig å få det til hvis vi bare får ett prosjekt med stort volum plasstøpt betong.

Einar Gloslie, Rolf Holm

Vi prøver i all hovedsak å jobbe akkord, men vi er jo underentreprenører og det er veldig vanskelig for oss å få hovedentreprenørene til å legge opp jobben slik at vi får jobba rasjonelt. Vi ser også at firmaet mister jobber til aktører med høy grad av innleie og lave anbud. Det er for få tariffbedrifter og organiserte bygningsarbeidere ute på plassene i dag, dette er med på å undergrave våre rettigheter blant annet akkord tariffen.

Audun Jespersen, AF

Denna jobben måler vi, ellers er det en stund siden vi har jobba akkord i AF. Personlig har jeg tro på akkord tariffen, men plassledelsen legger ikke akkurat opp til at vi veldig enkelt skal få drevet rasjonelt. Ett annet moment er at Byggeplassledelsen har ikke full forhandlingsmyndighet, men må sende alt inn til hovedkontoret for godkjenning fra øverste ledelse.

Peab skal bli riksdekkende

Den norske virksomheten til den svenske entreprenørgiganten skal de nærmeste årene utvikles til å bli betydelig og riksdekkende. Det svenske entreprenørmarkedet er totalt dominert av de store aktørene, og her er Peab nå størst når det gjelder omsetning med egne ansatte. Derfor ser konsernet nå at vekstpotensialet er langt større i Norge og har da også uttrykt en klar ambisjon om å vokse her til lands. I vår strategiplan for årene 2011–14 ligger en ekspansjon til hele det norske markedet inne. Etter min mening er dette en helt nødvendig ambisjon, og ekspansjonen skal skje både ved oppkjøp og organisk vekst, sier Petter Moe som 4. januar tiltrådte sin nye jobb som sjef for norske Peab (Kilde: Bygg.no, 18.01.2011).

Polakker mest populære

Tre av ti virksomheter i næringslivet benytter arbeidskraft fra EU. Nesten like mange offentlige virksomheter gjør det samme. For første gang er polsk arbeidskraft like vanlig i offentlig som i privat sektor. De siste åra har svenskene toppet listen i offentlig sektor, men nå gjør polakkene inntog i både offentlig og privat sektor, sier EURES Manager Almedina B. Jahre i det europeiske arbeidsformidlingsnettverket EURES, som er en del av NAV.

Fire av ti norske arbeidsgivere som bruker EU-arbeidskraft, benytter nå polakker. I tillegg til Polen og Sverige er Tyskland, Danmark, Litauen, Latvia og Nederland de vanligste rekrutteringslandene uansett sektor.

42 prosent av bygge- og anleggsbedriftene brukte EU-arbeidere i fjor, mot 33 prosent året før. Det er hotell- og restaurantbransjen som bruker mest utenlandsk arbeidskraft her til lands. Over seks av ti har benyttet EU-arbeidskraft det siste året. På samme tida er bruken fordoblet i transport- og kommunikasjonsbransjen, hvor omlag annenhver bedrift oppgir dette.

□ Odd Magnar Solbakken

Småklipp

PETROLEUMSTILSYNET ØNSKET MINSTELØNN

Før jul ble lovfestet minstelønn opphevet for flertallet av ansatte på norske petroleumsanlegg. Stikk i strid med rådene fra Petroleumstilsynet. Den statlige tariffnemnda opphevet før jul den lovbestemte minstelønna for flertallet av arbeiderne på sju petroleumsanlegg. Forskriften bygger på lov om allmenngjøring av tariffavtaler – en lov som kan brukes i visse bransjer og områder for å sikre norske lønns- og arbeidsvilkår for alle ansatte. Tariffnemnda valgte dermed å trosse rådene fra Petroleumstilsynet, som blant annet overvåker lønns- og arbeidsforhold i bransjen. Vi mener forskriften om allmenngjøring har en preventiv effekt, og at det i lys av det kunne vært hensiktsmessig å videreføre den, forteller Olaf Thuestad, direktør for rammesetting i Petroleumstilsynet.

Nå er det bare *bygningsarbeidere* på petroleumsanleggene som med loven i hånden kan kreve tariffavtalens minstelønn

(Kilde: Magasinett.org, 28.01.10).

VIL FJERNE «GODKJENT»-STEMPEL

Arbeidstilsynet vil nå fjerne godkjenningsstempelet på registrerte selskap i bemanningsbyråregisteret. Hvis du søker i registeret over bemanningsforetak får du beskjed om at firmaet som er registrert også er godkjent. Det vil vi endre på. De som er registrert i bemanningsforetaksregisteret har bare oppfylt de kriteriene som er gitt for å bli registrert. Det ligger ingen godkjenning fra Arbeidstilsynets side i dette, sier regiondirektør Arbeidstilsynet Oslo Ørnulf Halmrast til LO-Aktuelt.

(Kilde: Frifagbevegelse.no, 15.02.2011)

SVINDLER I KASSAAPPARATENE

Skatteetaten har slått til mot spisesteder og funnet at godt over halvparten selger svart. Så langt har skattejegerne klart å spore opp rundt 70 millioner kroner. I den mest omfattende saken skal det være snakk om en svart omsetning på nesten sju millioner kroner. Situasjonen er verre enn vi har trodd. Av de spisestedene vi har undersøkt, har vi funnet at mellom 50 og 70 prosent har svart omsetning. Vi antar at den reelle summen er mye større enn de 70 millionene vi har funnet, forteller Vollheim Webb til DN. Svindlerne er blitt mer sofistikerte. Regelrett manipulasjon med kassaapparatene etter at prisene er slått inn og kundene har fått kvitteringen sin, skjer ofte, ifølge kontrollørene. Skatteetaten bekrefter også at de ved flere anledninger har funnet programvare på kasseapparat som er laget for systematisk å manipulere bilagene. Disse programmene skal være spesiallaget for svindel (Kilde:dn.no, 09.02.11).

EN TIDLIGERE VEDLIKEHOLDSSJEF I BÆRUM KOMMUNE OG EN AV HANS BRØDRE DØMT FOR ORGANISERT KRIM

I 2009 ble den tidligere eiendomssjefen i kommunen, hans to brødre og nevø dømt i Asker og Bærum tingrett for omfattende korrupsjon og overfakturering for mange millioner kroner fra Bærum kommune. Nå er de funnet skyldige også i Borgarting lagmannsrett.

Den tidligere ansvarlige for malearbeider i Bærum kommune ble dømt for å ha gitt håndverksoppdrag mot betaling til flere håndverkere, deriblant til sine to brødre og sin nevø. I tillegg til korrupsjon ble de tre brødrene dømt for organisert kriminalitet.

Hovedmannen ble dømt til fengsel i fem og et halvt år. Totalt åtte personer ble dømt i saken i tingretten.

(Kilde: nrk.no/østlandssendingen, 02.02.11).

Asfaltfolk har trøbbel med NAV

For mange er det en godt bevart hemmelighet at Oslo Byggningsarbeiderforening ikke bare organiserer byggningsarbeidere, men også folk i byggeindustrien og asfaltarbeidere. Organisasjonsretten til asfaltgutta er delt mellom oss og Norsk Arbeidsmandsforbund, og vår forening organiserer de ansatte hos Lemminkäinen. Dette er verken noen rent liten eller ubetydelig gruppe i foreningen, men de får vel ikke alltid så mye oppmerksomhet.

Asfaltbransjen har vært i søkelyset i vinter, mest på grunn av ulovlig prissamarbeid. Vi skal ikke ta opp denne saken her, men derimot rette oppmerksomheten mot en annen sak som har stor betydning for medlemmene våre og de som jobber i bransjen. Det dreier seg om at fast ansatte har fått avslag på dagpenger fra NAV ved permittering. Vi overlater ordet til Øistein Bekken, som er hovedtillitsvalgt i Lemminkäinen Norge og lar ham forklare saken:

– Høyt kvalifiserte fagfolk kan ikke ta til takke med sesongjobber, sier Øistein Bekken, hovedtillitsvalgt i Lemminkäinen Norge.

– Asfaltbransjen er jo på mange måter en sesongbransje. I sommersesongen er vi avhengige av mye folk og da kan det jobbe 40–45 mann bare hos oss her i Oslodistriktet. Vi kan ha opptil ti asfaltlag i sving på en gang. Noen av disse er sesongarbeidere som har kontrakter med en sluttdato, som regel sist i oktober eller begynnelsen av november. Dette kan vel dreie seg om 10–15 mann. Resten prøver vi så godt vi kan å finne helårsbeskjeftigelse til.

– Ja, hva slags arbeid driver dere med om vinteren egentlig?

– Vi klarer som regel å holde et asfaltlag i gang med vanlig asfaltering gjennom hele vinteren. Noen er utleid til OSL og driver snøbrøyting på Gardermoen og noen driver med andre former for vinterbrøyting. Fem–seks mann driver med vedlikehold av maskinparken. For øvrig tar vi som regel ut all restferie om vinteren og avspaserer opparbeidet tid fra timekontoen. Men til tross for dette klarer vi altså ikke alltid å holde alle i arbeid hele tida og må av og til gå til permitteringer. Vi pleier å rullere på permitteringen, men de med lavest ansiennitet blir som regel permittert først. I høst måtte bedriften altså dessverre permittere fire stykker.

– Og da begynte altså vanskelighetene. Her i foreningen fikk vi henvendelse fra et par mann som hadde fått avslag på søknad om dagpenger, til tross for at de var fast ansatt.

– Ja, et av medlemmene våre fikk faktisk først innvilget dagpenger, men dette vedtaket ble seinere omgjort. De andre fikk avslag, og da ble vi veldig overraska.

– Hva begrunner NAV avslaget med?

– De sier at asfaltarbeidere som blir permittert på grunn av sesongmessige variasjoner ikke har rett til dagpenger. Dette er fordi permitteringsgrunnen er påregnelig og forutsigbar og NAV mener at arbeidsgiveren har mulighet til å påvirke situasjonen. De sier rett ut at dette kan gjøres gjennom midlertidige arbeidsavtaler. Ellers mener de at arbeidsgiveren kan legge om drifta, for eksempel ved å sørge for andre sysselsettingsmuligheter i perioder med lite arbeid. Men det er jo nettopp det vi prøver på!

– Hvilke konsekvenser får det for dere?

– For det første er det jo ille for den enkelte arbeidstaker som blir stående uten inntekt. Men det er jo ikke lett for arbeidsgiveren heller. Vi kan ikke basere oss på at alle skal være sesongarbeidere. Da vil vi ikke få tak i nok kompetente folk. Asfalten har blitt sett på som en cowboybransje, og tidligere var den kanskje det også, men i dag kreves det mye mer. Vi er avhengig av faste folk og kan ikke ta inn «hvem som helst». 60–70 % av de ansatte hos oss har fagbrev og vi tillitsvalgte pusher på hele tida om at folk må ta fagbrev, og det gjør kundene også.

Statens Vegvesen krever for eksempel at et visst antall folk på asfaltlaget må ha alle papirer i orden. Høyt kvalifiserte fagfolk vil selvsagt ha forutsigbarhet i arbeidet og da kan vi ikke tilby dem midlertidige sesongjobber.

– Men reglementet til NAV er jo ganske klart.

– Ja, de har nok rett til å gjøre dette i henhold til regelverket, men nå opplevde vi dette som en klar innskjerping. NAV har ikke tolka reglene på denne måten tidligere og nå endra de bare praksisen gjennom et administrativt vedtak uten å varsle eller informere noen av de involverte partene. De har sikkert lov til å gjøre dette, men det er ikke sikkert det er så lurt allikevel. Et resultat av dette kan jo for eksempel være at de fast ansatte blir erstatta av innleie. Ledelsen har prøvd på dette tidligere, men det har vi fått stoppa.

De plassene det har vært prøvd har man ikke kommet heldig ut av det.

– Noen hevder at dere jobber så mye i sommerhalvåret at dere ikke trenger å ha så mye arbeid om vinteren.

– Det er en veldig feil vinkling. Vi driver med nattarbeid og forskjøvet arbeidstid gjennom hele sesongen, og det er vi nødt til på grunn av arbeidets natur, ikke fordi vi ønsker det så voldsomt sjøl. Det i seg selv er ganske belastende. Dessuten avspaserer vi som sagt mye i løpet av vinteren. I mai skal timekontoen være tom.

– Tilbake til saken. Hva har skjedd videre?

– Et par av gutta henvendte seg altså til foreningen, og etter noen runder med NAV fant man ut at saken måtte heves et hakk. Jeg vet at det har vært møter mellom Fellesforbundet, Arbeidsmandsforbundet og Byggenæringens Landsforbund og at saken er tatt opp på et høyere nivå, men hvor den står nå vet jeg egentlig ikke.

For å få svar på det ringer vi til Jan Ørnevik i Fellesforbundet, som er ansvarlig for «Overenskomst for asfalt og veivedlikehold», som det heter.

– Det er riktig at vi, Arbeidsmandsforbundet og BNL har bedt om et møte med NAV, sier han. – Men det møtet er ikke avholdt ennå. Vi kommer til å påpeke klare saksbehandlingsfeil i og med at den endrede praksisen ikke er varslet på forhånd. Det er for øvrig forskjellsbehandling inne i bildet her. Det er nemlig fem mann som har fått innvilget dagpenger – på samme NAV-kontor!

– Og hva hvis dere ikke får gjennomslag?

– Hvis vi ikke får en løsning med NAV i denne saken kommer vi nok til å gå til trygderetten. Men det gjelder denne konkrete saken. Vi må nok innse at i forhold til lovens bokstav kommer vi nok ikke til å vinne fram i framtida. Da må nok asfaltarbeiderne belage seg på å praktisere en gjennomsnittsberegning av arbeidstida.

□ Petter Vellesen

Lemminkäinen er et finsk storkonsern med filialer over hele verden. (Foto: Lemminkäinen)

Konkurser/tvangsavviklinger siden sist

(01.12.2010 – 28.02.2011)

Østlandsområdet • Kilde: Brønnøysundregistrene
(NUF = norskregistrert utenlandsk selskap)

Firma	Org.nr	Firma	Org.nr	Firma	Org.nr
A. Skreden Graveservice as	894 642 912	Hansen & Mustad as	972 417 394	Offroad Maskiner as	988 671 452
ABS Byggservice as (tidl. Alna Byggservice)	994 230 816	Hansen Bygg	983 708 609	Oslo Trade Center (nuf)	992 580 453
ACC Engineers Umamaheswaran Nades	876 533 812	Haustris Industriservice	990 916 241	PCB Totalentreprise as	992 497 157
AG Maskin	979 670 370	HVE Bygg as (tidl. Håndverksekspressen as)	985 033 447	Peter Lorenz Korinth	991 706 887
Agol Byggservice ltd (nuf)	894 577 142	Hørtfossen Entreprenør as	947 454 749	Pettersen & Schreiner as	987 351 616
Aktiv Bygg Partner/ tidl. NORIA 728 (nuf)	991 074 643	J.I. Bakken Graveservice as	987 858 443	Polsk Ekstrahjelp v/Robert Lejtowski	991 286 969
Alexander Barratt as	992 346 213	Ja-Con Prosjekt as (tidl. Jasa Construction as)	979 764 049	Pro Tech Larvik as	890 252 842
Alfa Bygg Oslo as	987 777 869	Jan Einar Myrås	970 459 081	Profesjonelle Håndverkstjenester as	991 168 710
Alt Bygg Benny Andersen	981 113 942	Jan Eriks Montasje Solbakken	965 327 347	Prosjektmontering as	994 029 045
Antonius Tympa	893 235 922	Jan Kvesetmoen Tak og Fasadeteknikk	989 104 284	Rivex as	989 131 761
Aqua Bad & Miljø as	974 438 224	JB Montasje Limited (nuf)	991 961 275	Rogers Snekker Service R Alfonso Delgado	983 577 962
B.R. Totalprosjekt as	992 377 275	Jo Nilsen og Sønner as	965 438 955	Roy Arild Karlsen	970 353 801
Bagirs Fasaderehabilitering J Bagdanovs	992 089 402	Jaak Priints	992 428 740	Rune Jønholt	994 181 262
Bakken Byggservice	986 440 712	Karlsen Nils	970 432 531	Saibbygg Ratri Saithong	989 322 664
BB Hus & Bygg as	995 135 787	K-Bygg as	886 784 902	Scan Dykk as	985 789 223
Bergersen Snekkerservice	983 384 731	Kjetil Grøterud	884 724 112	Skandinavian Construction as	994 836 358
BK Hus og Eiendom Utvikling as	989 347 438	Kjetils Byggservice Kjetil Haugrud	988 118 885	Skreia Utleie og Service as	975 346 854
Blikk for Bygg as	993 064 580	Klimakjøling as	968 004 271	Slåttsveen Arve Stian	983 358 810
Borrebæk Entreprenør as	993 207 284	Knut Stenseng	991 032 703	Stakston Mur & Flis as	980 374 661
Botten Boligvarme	990 374 961	Korum Bygg	986 120 556	Steinar Martinsen as	834 760 592
Brakalsvålet og Lerdalen Tømrertjenester as	980 636 267	Kristian Kleiven	977 242 967	Steinar Pettersen	974 652 587
Brann Stopp Jan-Ottar Hermansen	980 380 211	Lama Bygg as	986 937 161	Stevo - Bygg & Mal Brandevski	894 593 342
Brenno Blikk as	988 009 121	Larsen Håndverk Service	893 831 452	Stige og Malerservice Vilhelm Vestby	979 994 540
Bygg Com Hannu Nummi	994 842 900	Liebygg Håkon Lie	990 060 592	Strandstien Eiendom as	992 032 259
Byggmester Gulbrandsen & Sønner as	974 213 346	Mac-Bygge Vedlikeholdservice MP Macocha	991 037 721	Sverres Bygg og Vedlikehold Liverød	990 257 876
Byggmester John Gulliksen	986 528 423	Majorstua Bademiljø as	885 292 712	Swedpipe as	891 195 222
Byggnet (nuf)	993 851 019	Maler Mester Vågenes a/s (nuf)	990 891 532	T.I.B. as	991 756 558
Byggteknikk Buskerud as	892 402 892	Markedsteam Terje Sørensen	989 977 075	TA Montasje ltd (nuf)	992 680 237
Byggjenester Krawczyk	990 537 992	Martinsen BM ltd (nuf)	992 219 521	Temanor as	992 301 341
Climacomfort as	992 668 504	Meditive Norge as	992 387 262	Terek Bygg v/Masajev	891 534 612
DBK Entreprenør Dariusz Kajda	993 853 607	Mekong Bygg Tran Huu Cuong	988 862 274	Thor Helge Ravnaas	970 479 082
Dea Bygg Zoran Hristovski	994 461 354	Montasjeservice Reidar M Nyvolden	970 366 946	To Pro Totalprosjektering as (utleie)	985 232 040
Din Flismontør (nuf)	991 219 579	Morten Løvstad	976 724 062	Tomcez Bygg as (nuf)	988 190 365
Døhlen Romerike Flis & Mur	991 168 710	Morten Pedersen Malervirksomhet	955 170 164	Tommy Flaaten	870 017 022
Einar Tangen Tømrerfirma	853 078 352	Morten Strøm Malerfirma	980 276 724	Total-Bygg as	938 210 144
Ekebergs Graveservice Rune Ekeberg	985 521 638	MTH Anlegg as	991 616 349	Totalservice as	994 808 869
Elm Bygg (nuf)	991 950 834	Multiservice v/Lappebakken	988 306 258	Urskog Bygg og Laft as	989 022 776
Energispecialisten as	993 808 814	Munkerudveien as (tidl. Steinar Klavestad as)	979 470 339	Ustugi Budowlane Maciejewski Dariusz	991 110 402
Fasade & Bomiljø (nuf)	993 045 144	Murbolig as	993 089 729	Valdres Anleggsservice as	995 358 255
Fjellsprengningsservice as	987 753 749	Müller as	988 027 820	Valos Malerservice (nuf)	991 595 619
Flexi Team Vidar Tolfsen	884 404 592	Nerli Per Arnfinn	969 416 964	VVS Senteret Norge as	950 456 752
Gjøvik og Toten Gravedrift Kai Olsen	992 179 635	Nicolaysen Montasje	991 557 369	Westrum Trond Martin	970 147 527
GL Blikk as	991 033 289	Nicolic Malerservice	988 305 537	X/Malerservice Xhafer Berisha	991 869 883
Graving & Betong as	988 024 856	Nor Ventilasjon og Bygg as	974 423 731	Zaklad Usługowy Dora Ryszard S Raczek	993 066 281
Grorud Steinmontering as	989 710 907	Norbo-Gruppen as	994 065 831	Årvoll Bygg Holtet	985 799 172
Gulventreprenøren as	990 202 885	Nova Bad & Entreprenør as	967 063 762		
Gunnar Stefansson	993 030 767	Nymalt Torstein Riiber	980 923 886		

Mange slags firma med mange slags formål

Mange firma har rett og slett bare morsomme navn, mens andre kan ha både morsomme navn og spre seg over mange bransjer samtidig. Bransjer som i bunn og grunn ikke har noe felles i det hele tatt.

Kreativ Steinmontasje DA er et Oslofirma med følgende formål: «Kjøp og salg av varer og tjenester, herunder drift av matvarebutikk og kiosk, entreprenørvirksomhet innenfor stein-, murer-, og stukkararbeid, import og eksport av alle typer varer, samt deltakelse i firma med lignende formål»

Master Maling har blant annet «tapetsering av reparasjoner, leiligheter og lignende» som formål.

Ravneberg & Brown ANS holder til i Asker og skal «være en bedrift laget og driftet av to studenter, så kostnadseffektivt som mulig. Det langsiktige målet er å tjene penger, samt få erfaring i det å drive en bedrift? *Men hva skal de drive med?*

Jesus Loves Electro DA holder til i Oslo og har følgende formål: «Kristent klubb-konsept og DJ-kollektiv. Vi spiller electro- og housemusikk for å ære og tilbe Gud, slik at vi kan danse i Hans herlighet».

Dekra Industrial S.R.O er et norskregistrert utenlandsk selskap med morselskap i Tsjekkia og er registrert med følgende formål: «Defektoskopiske kontroller, leie av defektoskopisk utstyr, tjenester under håndtering av radiosjonsulykker, anleggsvirksomhet i byggebransje, industri og samferdsel». *Her ble jaggu stavekontrollen aktivisert!*

Children Assistant er et firma i Råde med følgende formål: «Barnevakt assistanse med utsending av personell». *Østfold begynner å nærme seg utlandet men alle jeg kjenner der snakker og forstår norsk godt.*

Maskinentreprenør Carl Fredrik Svendsen driver med følgende: «Maskinentreprenør, salg av fyrverkeri». *Gravemaskinskuffa full av fyrverkeri. Da trener man ikke dynamitt!*

Fint Element NUF har sitt morselskap i Estland og formålet er enkelt om ikke nødvendigvis helt forståelig: «Bygg og anlegg. Constuksjoner av boliger og ikke-bolig bygninger».

Dahabshill Money Transfer Norway ANS holder til på Grønland i Oslo og formålet er: «Tjenester innenfor

pengeoverføring og skal drives i overensstemmelse med norsk regelverk». *Drives i overensstemmelse med norsk regelverk? Det høres ikke betryggende ut!*

Adams Productions er et NUF-firma med hensikt å drive med følgende virksomhet: «Musikk: Undervisning og management. Entreprenør: Oppføring og vedlikehold av bygninger». *Så her blir det vel musikk til arbeidet?*

Markedsteam limited er et norskregistrert firma i Bærum med følgende formål: «Bred ferdiggjøring av bygninger. Fasadevask og grafittfjerning. Generell utomhus rengjøring». *Men hvor bred er denne ferdiggjøringa?*

Amundsen Servicetjenester er et enkeltpersonsforetak i Halden med følgende formål: «Kjøp/salg av tilhengere og tilbehør til fartøy, samt utleie av arbeidskraft».

Utengs Datter as er kort og godt et blikkenslagerverksted på Elverum. *Men hva har dattera til Uteng med dette å gjøre?*

Økende arbeidsløshet blant unge i Europa

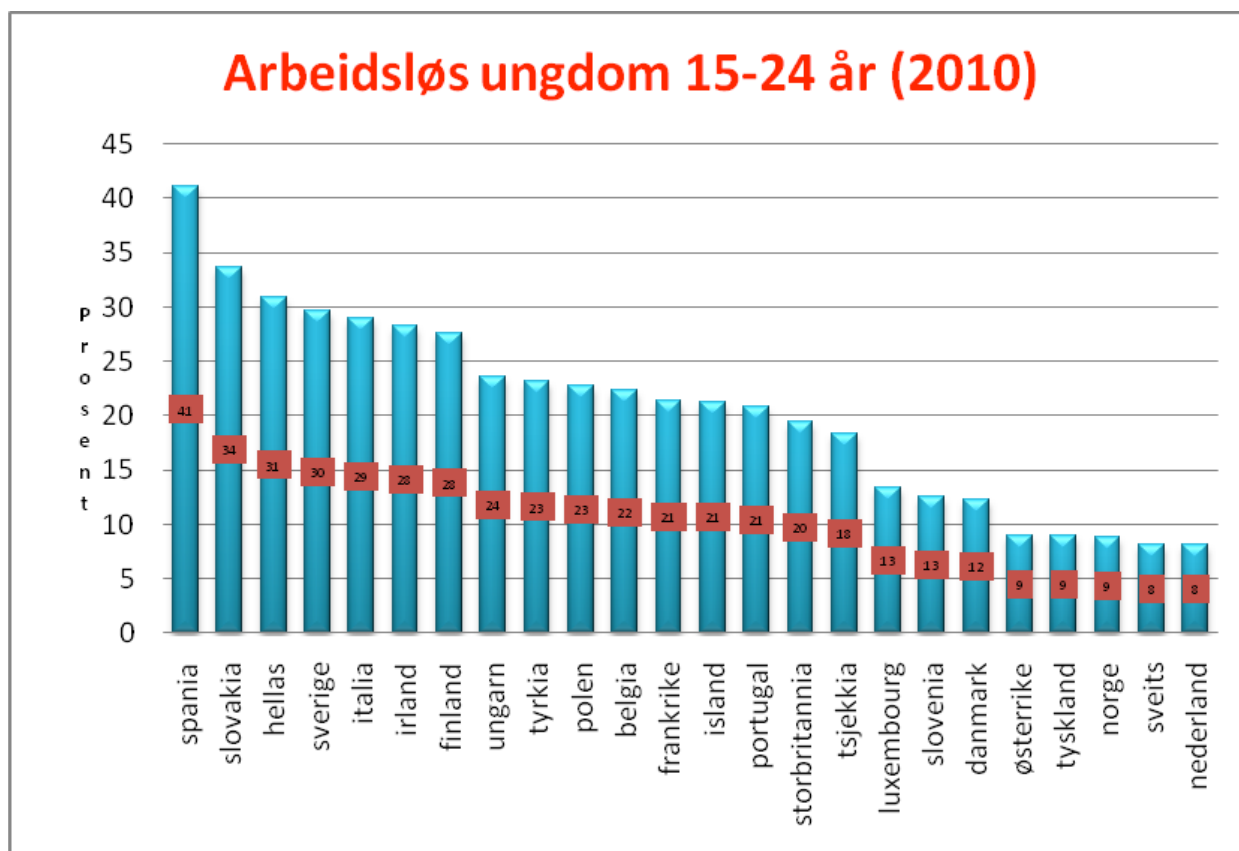
OECD anslår at ungdomsarbeidsløsheten vil fortsette å stige i 2011, og oppfordrer regjeringene til akutt innsats for å sikre ungdom noe å leve av og noe å gjøre. Også i Norge er arbeidsløsheten blant unge merkbart høyere enn arbeidsløsheten for resten av befolkningen. Arbeidsløsheten blant ungdom mellom 15 og 24 år har generelt i hele OECD-området vært høyere enn arbeidsløsheten i aldersgruppen over 25 år, men den økte arbeidsløsheten som følge av den økonomiske krisen har rammet unge i Europa ekstra hardt den seinere tida. I 2008 steg den gjennomsnittlige ungdomsarbeidsløsheten til nærmere tre ganger arbeidsløsheten blant dem over 25 år, men med store forskjeller mellom landene. I sju land, deriblant Norge, Danmark og Italia, steg arbeidsløsheten blant ungdom til mellom tre og fire ganger nivået for resten av befolkningen i arbeidsfør alder.

Som vi ser av tabellen bærer ungdommen de største byrdene av krisa. Nærmere 4 millioner unge er ar-

beidsløse i OECD området. I tillegg kommer dem som har gitt opp å søke jobb og som står utenfor arbeidsmarkedet. Faren er at mange unge vil oppleve varig tap av lønn og karriere gjennom livet, eller forbli utestengt. I følge International Labour Organization (ILO) er arbeidsløsheten blant ungdom på verdensbasis 81 millioner og antallet stiger dobbelt så raskt som de arbeidsløse voksne.

Unge mennesker driver den økonomiske utviklingen. Å ikke utnytte dette potensialet er et økonomisk tap og kan undergrave sosial stabilitet sier ILOs leder Juan Somavia. En rapport fra ILO beskriver hvordan god utdanning og ferdigheter ikke lenger åpner dørene inn i arbeidslivet slik som før. Samtidig er både lønn og arbeidsforhold blitt dårlige for unge som har klart å skaffe seg arbeid.

□ Odd Magnar Solbakken

(Tallene i tabellen er hentet fra Eurostat. Desimalene er utelatt)

Rørsveis Kjetil Skjærbekk er også et Elverumsfirma med følgende formål: «Utleie av eiendom og arbeidskraft».

Annexservice er et norskregistrert firma med tilhold i Oslo og har et relativt ambisiøst formål: «Renhold/daglig renhold bygg, vindusvask, boning, flyttevask, dødsbo. Vikarbyrå utleie av sykepleiere til sykehjem og rekruttering av sykepleiere fra Østen og aupair. Kjøp og salg, leie og utleie av boliger inn- og utland».

Pol Betong Anna Kamilla Lilla er et enkeltpersonsforetak med tilhold i Sarpsborg og har følgende formål: «Ansette polske arbeidere og leie dem ut til norske bedrifter innen byggebransjen».

Kjære polske bygningsarbeidere. Det finnes sikkert andre firma å ta seg jobb i.

Equator Aircraft Norway SA er et samvirkeforetak i Oslo med følgende formål: «utvikle nye flykonsepter

og framdriftssystemer for fly. Foretaket har til formål å fremme medlemmenes intellektuelle rettigheter gjennom deres deltakelse i virksomheten som leverandører av intellektuelle tjenester og andre ikke-monetære varer eller tjenester».

Poten Minnelund DA er et firma fra Fåberg som ønsker alt vel for både den daue katta og den pjuskete undulaten og har følgende formål: «gravlegging av kjæledyg og tilleggstjenester som medfølger, som for eksempel: blomster, kister, mms meldinger på telefon med bilde av gravplassen for de som ønsker det. Med mer».

Med mer? Hvorfor ikke leie ut noen polakker når man først er i gang?

P.S. Sitatene fra formålene til firmaene er ordrett slik de er registrert i Brønnøysund. Vi er derfor ikke ansvarlige for det som er av skrivefeil.

□ Odd Magnar

Arbeidsløsheten gikk ned med 1000 personer i februar

Arbeidsløsheten gikk ned med 1 000 personer i februar, justert for normale sesongvariasjoner. 77 400 personer er registrert som helt arbeidsløse hos NAV. Dette er 1 400, eller 2 prosent, færre enn for ett år siden. Antall helt arbeidsløse utgjør nå 3,0 prosent av arbeidsstyrken.

FÆRRE NYE ARBEIDSLØSE

Siden i fjor høst har det vært en klar nedgang i antall nye personer som melder seg helt arbeidsløse hos NAV. På ett år har antall arbeidsløse som har søkt jobb i mindre enn fire uker gått ned med sju prosent, mens det har blitt flere som har gått arbeidsløs i mer enn ett og et halvt år.

FÆRRE ARBEIDSLØSE INNEN BYGG OG ANLEGG OG INDUSTRIEN

Arbeidsløsheten har gått mest ned innen bygg- og anleggsyrker og industriarbeid, hvor arbeidsløsheten har falt med ti prosent på ett år

	Februar 2011	I prosent av arbeidsstyrken
Helt ledige	77 374	3,0 %
Delvis ledige	32 114	1,2 %
Tiltaksdeltakere	16 247	0,6 %
Helt ledige permitterte	7 095	0,3 %
Delvis ledige permitterte	5 289	0,2 %
Bygg og anlegg	12 817	6,3 %

□ Odd Magnar

Lønna opp 2,6 prosent i byggebransjen

Heltidsansatte i bygg- og anleggsvirksomhet hadde en gjennomsnittlig månedslønn på 35 000 kroner per 1. oktober 2010. Det er 900 kroner, eller 2,6 prosent, mer enn på samme tidspunkt i fjor. Håndverkere er en stor yrkesgruppe i bygg- og anleggsvirksomhet, med en gjennomsnittlig månedslønn på 32 200 kroner. Det var 700 kroner, eller 2,2 prosent mer enn per oktober 2009.

Ansatte i høyskoleyrker, som ingeniører og teknikere, hadde en gjennomsnittlig månedslønn på 43 100 kroner. Dette var 4,4 prosent mer enn på samme tidspunkt i fjor. Til sammenlikning hadde ansatte i akademiske yrker en månedslønn på 50 300 kroner, eller en lønnsvekst på 6,1 prosent.

GJENNOMSNI TT LIG MÅNEDSLØNN ETTER YRKESGRUPPE PER 1. OKTOBER 2010:

• Murere:	kr 30 600
• Betong- og grunnarbeidere:	kr 33 100
• Forskalingsnekkere:	kr 35 400
• Tømrere og snekkere:	kr 30 300
• Vei- og anleggsarbeidere:	kr 36 400
• Rørleggere:	kr 33 700
• Malere:	kr 28 900
• Elektrikere:	kr 32 900
• Energimontører:	kr 33 300
• Operatører og sjåførere:	kr 30 700
• Renholdere, hjelpearbeidere:	kr 26 900

□ Odd Magnar

Tiltalt etter omfattende økonomisk kriminalitet

For to år siden hadde vi en lengre artikkel i Byggningsarbeideren om konkursen i leiefirmaet Fagvikar as. Daglig leder og styreleder var den ikke ukjente konkurstrytter Arnt Vidar Vågen. Bostyrer har nå avgitt sin sluttinnberetning i konkursboet og det viser seg å være en underdekning i boet på rundt 22 millioner kroner. Det er i hovedsak manglende innbetaling av skatter og avgifter, samt lønns- og feriepengekrav fra ansatte.

Vågen slapp imidlertid unna konkursskarantene etter konkursen i Fagvikar, fordi bostyrer «ikke ser det hensiktsmessig å foreslå ytterligere karantene for ham da nåværende karanteneprosedyre først utløper 1. juli 2012». Vågens daværende forretningspartner, Rune Unhjem, slapp også, under tvil, karantene.

Vågen fikk konkursskarantene sommeren 2010 etter konkursen i Kapital & Finans, tidligere Rent as. I april 2007 ble det åpnet konkurs i Nordmøre tingrett. Eieren var Rent Gruppen as, hvor aksjonærene var Vågen, Rune Unhjem, Guttorm Ryste Gulbranson, Tom Erik Vraadal Løseth, Johan Pontus Bergsman og Vanquish as. Rent Gruppen eide også selskapet RB Poland ZOO. Bostyrer bemerket i sin innberetning at Kapital & Finans as var registrert med adresse i Todalen i Møre og Romsdal, men kunne ikke se at det var drevet virksomhet fra denne adressen. Det fremgår også av innberetningen at regnskapet viser at styreformannen urettmessig har tatt ut kr 200 000 av selskapets midler.

Konkursdebitor har leid ut personell, fortrinnsvis svenske og polske arbeidere. Bostyrer kommenterer forretningsdriften slik: «Uten at forholdet er undergitt en dypere gjennomgang, synes det bemerkelsesverdige at et slikt selskap kan drives med et underskudd på over 5 millioner i 2006 og et underskudd på over 3 millioner i de få månedene selskapet drev i 2007».

Også denne gangen ble regninga til skattebetalerne kostbar. Ved første skiftesamling ble det opplyst at det allerede da var anmeldt krav på over 12 millioner kroner. Av dette var over 1,6 mill lønnskav og rundt 6 mill i skatter og avgifter.

Det ble vurdert konkursskarantene for Unhjem den gangen også, men han gikk fri tross tingrettens påpekning av at det var skjellig grunn for å mistenke ham for flere brudd på straffeloven i forbindelse med konkursen.

Fra 1990-tallet og til og med konkursen i Fagvikar skal Vågens forretningsulykker ha endt i fjorten konkurser og han er ilagt konkursskarantene 4 ganger. Tidlig på 2000-tallet ble han også påkostet kost og losji av det offentlige.

Etter konkursen i Kapital & Finans as ble Vågen siktet for en rekke lovbrudd og Dagens Næringsliv skrev 19. januar i år at statsadvokaten har tatt ut en omfattende tiltale mot han og hans tidligere forretningspartner Rune Unhjem. Politidirektør May Britt Berg i Nordmøre og Romsdal politidistrikt sier til Dagens Næringsliv at de er tiltalt for forhold som normalt medfører ubetinget fengsel. Dagens Næringsliv skriver at tiltalen mot Arnt Vidar Vågen dreier seg om flere tilfeller av dokumentforfalskninger, grove brudd på merverdiavgifts-, regnskaps-, liknings-, og bokføringsloven, samt flere brudd på straffeloven. Bare tiltalen for dokumentfalsk alene kan medføre to års fengsel. Tiltalen mot Vågen skal dreie seg om økonomisk kriminalitet for omkring ti millioner kroner.

Tiltalen mot Unhjem består i stor grad av de samme punktene som mot Vågen, men det er ikke så mange millioner kroner. Han er heller ikke tiltalt for dokumentforfalskning, men er i stedet tiltalt for trygdesvindel på over 180 000 kroner i følge Dagens Næringsliv.

En interessant bit av tiltalen er underslag av arbeidsgiveravgift. Avisa Byggningsarbeideren har tidligere skrevet om at firmaene til Vågen med jevne mellomrom flyttes til kommuner med lav arbeidsgiveravgift. På denne måten unndras store beløp i arbeidsgiveravgift. May Britt Berg sier til Dagens Næringsliv at dette er juridisk nybrottsarbeid og at det ikke er funnet dommer på dette tidligere. Fagvikar har blant annet hatt forretningsadresse i Pontoppidansgate i Oslo, Markedsgate 19 og Lomveien 22 i Stokmarknes, Hadsel kommune, Todalen i Surnadal kommune som ligger i Møre og Romsdal og til slutt i Brynsveien på Kolsås i Bærum kommune. I Stokmarknes og Todalen har noen hatt jobben med å åpne og omadressere posten. Sjøl har Vågen operert med en adresse i Øvre Slottsgate, midt i Oslo sentrum.

Skulle tiltalen ende opp med en fellende dom og kost og losji på statens regning, så vil dette antakelig bli billigere for skattebetalerne enn om han går fri og fortsetter med forretningsvirksomhet. Tross tidligere konkursskarantener har han ikke ligget på latsida og har hatt hånda på rattet som «ansatt» og «salgssjef» i et annet firma som for lengst er konkurs.

□ Odd Magnar

PS. Vi har i det siste fått noen telefoner som antyder at Vågen allerede er involvert i et annet leiefirma som drives av en tidligere forretningspartner. Dette ble vi også tipset om allerede for et par år siden av en næringsdrivende på Vestlandet som hadde solgt varer til Vågen uten at han fikk oppgjør for salget.

675 konkurser innen byggebransjen i Østlandsområdet i 2010

I 2010 ble det i Oppland, Hedmark, Oslo, Akershus, Østfold, Vestfold, Buskerud og Telemark åpnet konkurs i 675 firma innen byggebransjen, samt i 54 leie/formidlingsfirma. Konkurser i heis og elektrikerfirma er ikke regnet med.

Når det gjelder selskapsform så er det nesten like mange konkurser i enkeltpersonforetak som i aksjeselskap og det var hele 93 konkurser i norskregistrerte utenlandske foretak (NUF-firma).

Konkurser fordelt på selskapsform:

2010	AS	Enkeltpersonforetak	NUF	Delt ansvar (DA)	I alt
«Produksjonsbedrifter»	295	281	93	6	675
Leiefirma	35	11	8	0	54

100 000 i bot for sosial dumping

Politiet har ilagt det latviske selskapet Kvinta Plus en foretaksstraff i form av et forelegg på 100.000 kroner for grov underbetaling i Rena leir. Kvinta Plus får boten for å ha betalt flere ansatte langt under den lovpålagte minstelønna for bygg- og anlegg, Lønna var på det aktuelle tidspunktet 132,50 kroner timen, mens flere arbeidere fikk bare 60-70 kroner. (Kilde: Hamar Arbeiderblad, 17.02.11).

ØKOKRIM ønsker hardere straffer for sosial dumping

I 2010 rettet *Bygningsarbeideren* søkelyset mot byggebransjens mørkere sider gjennom en serie intervjuer med løsarbeidere, arbeidsgiverrepresentanter, dommere og ansatte i Skatteetaten. I år tenkte vi å følge opp med intervjuer av Arbeidstilsynet, de politiske myndighetene og politiet. Denne gangen har turen kommet til ØKOKRIM, som er politiets sentrale enhet for etterforskning og påtale av økonomisk kriminalitet og miljøkriminalitet. Der fikk vi en prat med politiadvokat Aud Ingvild Slettemoen.

– Kan du begynne med å fortelle litt om hvordan ØKOKRIM arbeider mot sosial dumping?–

I utgangspunktet er det de lokale politidistriktene som har ansvaret for sakene, og anmeldelser skal derfor i første rekke skje dit. Etter den instruksjonen som gjelder, kan ØKOKRIM behandle særlig alvorlige overtredelser. Når ØKOKRIM vurderer å ta en sak til behandling skal det særlig legges vekt på hvor omfattende og kompleks saken er, om den har forgreninger til utlandet og om den er prinsipielt viktig. Særlig alvorlige saker anmeldes direkte til ØKOKRIM av tilsynsmyndighetene, i samråd med ØKOKRIM etter en slik vurdering. Ellers kommer vi gjerne inn i en sak etter at forholdet er anmeldt og det lokale politikammeret har påbegynt etterforskningen. Her kan ØKOKRIM komme på banen ved at vi gir det lokale politiet råd eller assistanse, eller ved at ØKOKRIM tar den over dersom saken er av en slik karakter.

– Riksadvokaten har sagt at politiet skal prioritere sosial dumping. I Riksadvokatens rundskriv heter det at «det er bare de alvorligste tilfellene som nå politianmeldes. Politiet må effektivt følge opp de tilfeller som blir anmeldt, både gjennom rask behandling og adekvat reaksjon.» Skjer dette i praksis?

– På den tiden jeg har arbeidet i ØKOKRIM, det vil si det siste halvannet året, har vi kun hatt én sak med sosial dumping – den såkalte Engra-saken. Den ble henlagt blant annet fordi den bosniske arbeidsgiveren var utenfor rekkevidde for norsk politi og norske domstoler, ettersom Bosnia er utenfor EØS og derav ikke med i Schengensamarbeidet.

I statistikken ser det ut til at det i fjor ikke kom inn noen anmeldelser til politiet som helhet, for brudd på allmenngjøringsloven. Det stusser vi over. Det er mulig statistikken ikke gir et korrekt bilde, men det kan også synes som om Arbeidstilsynet kanskje ikke anmelder de tilfellene de kommer over, og det er i så fall bekymringsfullt. Arbeidstilsynets første halvårsrapport fra 2010 viser jo at det ble gitt reaksjoner for sosial dumping i en rekke saker, men så lenge disse forholdene ikke blir anmeldt er det lite vi kan gjøre.

– Hva er konsekvensene av dette?

– Så vidt jeg har kunnet se i våre systemer og i Lovdata foreligger det ikke annet enn tre forelegg i saker om brudd på allmenngjøringsloven (se egen faktaboks). De samfunnsmessige konsekvensene av brudd på allmenngjøringsloven dette kan være alvorlige. Dersom slike saker ikke anmeldes, gir det i et allmennpreventivt perspektiv feil signaler til aktørene i utsatte bransjer som bygg og anlegg. Signalet vil være at overtredelser av allmenngjøringsloven ikke er alvorlig nok til at det fører til anmeldelse.

– Kan du utdype det?

– Mye av miljøkriminaliteten foregår innenfor et rammeverk av lovlig virksomhet, der innslagene av bevisst kalkulasjon er større enn i mye annen kriminalitet. I motsetning til for eksempel affektsaker og rusrelatert kriminalitet står kost-nytte-vurderinger sentralt i denne typen kriminalitet. Sosial dumping

–Innslaget av bevisst kalkulasjon er større i miljøkriminalitet enn i mye annen kriminalitet, sier politiadvokat Aud Ingvild Slettemoen

er et område der lovbryteren – arbeidsgiveren – typisk gjør en kalkulerende av risikoen for å «bli tatt», opp mot profitten ved å bryte loven. Derfor er det også all grunn til å tro at den allmennpreventive effekten av at det reageres strafferettslig – og med høye nok straffer – vil være sterk.

– Hva er hovedutfordringene fremover?

– Slik jeg ser det finnes det tre hovedutfordringer: For det første, å få avdekket sakene. Bruk av fiktiv dokumentasjon for lønns- og arbeidsforhold kan føre til at sakene ikke oppdages, og vanskeliggjør også etterforskningen. Når arbeidsgiver leverer slik fiktiv dokumentasjon til Arbeidstilsynet kan det i seg selv være straffbart etter straffelovens § 166 om å avgi falsk forklaring til offentlig myndighet. Avdekking av sakene er også vanskelig fordi arbeidstakerne kan være engstelige for å forklare seg om de reelle forholdene, både ut i fra frykt for arbeidsgiveren og generell mistillit til politi og andre myndigheter, og de mangler gjerne også kjennskap til sine rettigheter etter norsk rett. Her kan aktører som fagbevegelsen være viktig for å motivere arbeidstakerne til å bidra til å avdekke de reelle forholdene.

For det andre er det et spørsmål om hvorvidt de sakene som avdekkes faktisk blir anmeldt. Som sagt kan det se ut til at en i dag ikke anmelder saker om overtredelser av allmenngjøringsloven. Her er det viktig at først og fremst Arbeidstilsynet er flinke til å anmelde sakene – først og fremst til sitt lokale politidistrikt, men gjerne med kopi til ØKOKRIM.

For det tredje ser vi noen særlige utfordringer knyttet til utenlandske selskaper. Det er veldig ressurskrevende å etterforske slike selskaper, og de kan være vanskelige å straffeforfølge. Det er et viktig argument for å få ansvarliggjort bestillerne – de kan jo ikke forlate landet.

– Med det er vi inne på loven om solidaransvar. I kjølvannet av henleggelsen av Engra-saken merket vi oss at ØKOKRIM tok til orde for at solidaransvar også burde omfatte byggherren. Er det utfra de samme vurderingene?

– Ja, det å ha noen her i Norge som kan ansvarliggjøres ved overtredelser er et viktig argument. Solidaransvar har jo dessuten en allmennpreventiv virkning i seg selv. Men det er også grunn til å se på muligheten for andre skjerpelser. Da saken ble henlagt sa vi at det er lite tilfredsstillende å måtte henlegge en så alvorlig sak, og at det er grunn til å vurdere om

regelverket som skal sikre etterlevelsen av allmenngjøringsloven bør styrkes ytterligere. I dag rammer allmenngjøringslovens straffebestemmelse bare arbeidsgiveren eller den som i arbeidsgivers sted leder virksomheten. Det betyr blant annet at den som er oppdragsgiveren – for eksempel en byggherre – ikke vil kunne straffes for medvirkning.

Nå er det imidlertid slik at straffeloven av 2005 inneholder en ny generell bestemmelse om at medvirkning rammes, § 15. Det betyr at oppdragsgiveren vil kunne straffes for medvirkning til overtredelser av allmenngjøringsloven, etter omstendighetene og avhengig av at krav til subjektiv skyld er oppfylt, når det nye straffeloven etter hvert trer i kraft. Dette innebærer også at en vil kunne foreta inndragning etter straffelovens § 34 hos oppdragsgiveren, av den besparelsen vedkommende har oppnådd i form av lavere pris for oppdraget. En slik straffetrussel for oppdragsgiveren vil antakelig skjerpe oppdragsgivernes aktsomhet betraktelig, når det gjelder det å forsikre seg om at deres oppdragstakere som benytter utenlandsk arbeidskraft til å utføre oppdraget, overholder allmenngjøringsloven. ØKOKRIM har også oppfordret til at man vurderer andre tiltak, for eksempel en styrking av byggherrens plikt til å påse at utenlandsk entreprenør følger allmenngjøringslovens regler.

– Hva med strafferammen, er dere fornøyd med den?

– Nei. Vi mener det er behov for å skjerpe strafferammen i allmenngjøringsloven. I et brev til Riksadvokaten 18. november i fjor påpekte vi at strafferammen i allmenngjøringsloven er blitt hengende etter de senere års utvikling når det gjelder strafferammene på miljøområdet, og at vi mener det er viktig å få hevet strafferammen til bøter eller fengsel inntil ett år og fengsel i to år ved grove overtredelser. Dette vil også innebære at det kan benyttes tvangsmidler, og det vil dessuten ha betydning for foreldelsesfristen. Dersom en får en slik heving av strafferammen, kan det bety en reell forskjell for muligheten til å etterforske og straffe alvorlige overtredelser av allmenngjøringsloven. Dette kan gi et viktig bidrag i kampen mot sosial dumping.

□ Jonas Bals

Faktaboks:

Praksis knyttet til allmenngjøringsloven

Det er ingen rettspraksis på allmenngjøringsloven, med forbehold om at det kan finnes tingrettspraksis som ØKOKRIM ikke er kjent med, og som heller ikke fremkommer ved søk på Lovdata. Det er imidlertid noen eksempler på vedtatte forelegg. Her skal nevnes tre forelegg som alle knytter seg til byggebransjen, og som gjelder overtredelser av aml. § 10-4 (1) om arbeidstid og kravet til minstelønn i allmenngjøringsloven:

- Ved et forelegg fra Vestfold i 2009 ble det ilagt en bot på 75 000 kroner og inndragning på 100 000 kroner. (Bygningsarbeidere hadde hatt 11 timers arbeidsdag og 66 timers arbeidsuke og en timelønn på 25 kroner timen).
- Ved et forelegg fra Nordre Buskerud i 2009 ble det ilagt en bot på 50 000 kroner. (Saken gjaldt 11 timers arbeidsdag og 66 timers arbeidsuke, og i tillegg unnlatt betaling av overtid ved arbeid utover ordinær arbeidstid.)
- Ved et forelegg fra Gudbrandsdal i 2008 ble det gitt en bot på 15 000 kroner. (Her hadde to bygningsarbeidere hatt opp til 80-timers arbeidsuke, til en lønn på 100 kroner timen.)

Kilde: Miljøkrim

En ny bydel tar form

I Bjørvika er det hektisk byggeaktivitet for tiden. Om få år skal en helt ny bydel stå klar nede ved havna, og mer enn 900 000 kvadratmeter skal bygges. Først ut er det såkalte Operakvarteret, som skal ferdigstilles suksessivt fram mot 2016. Blant de som er med å bygge den nye bydelen er murerne og murarbeiderne hos Rolf Holm.

Når *Bygningsarbeideren* besøker plassen en dag i februar, får vi bli med klubbleder Terje Larsen, Einar Gloslie og Lasse Fors opp på stillaset. Einar og Lasse har lang fartstid i firmaet, og har med unntak av noen års avbrekk på 90-tallet jobba for Holm siden begynnelsen av 1980-åra. De var med å legge grunnlaget for det som i dag er en av de best organiserte murerklubbene i byen, og har tråkka opp den lange veien fra uorganisert og utariffert bedrift til et firma der alle er organisert og hvor mulighetene for å tjene godt på akkord definitivt er tilstede. Men her i Bjørvika har de ennå ikke helt fått arbeidet til å gå på skinner.

– Vi har bare vært her en tre ukers tid, forteller Terje, som kommer rett fra basemøte da vi møter han. – Vi sliter fortsatt litt med koordineringen med de andre yrkesgruppene, men bitene faller nok på plass etter hvert. Og forholdene her ellers er det jo ikke noe å utsette på – brakkeforholdene er gode, noe som jo dessverre ikke er en selvfølge lenger.

At skifte- og spiseforhold er gode får vi selv bevitne, da vi inntar lunsjen sammen med resten av laget. I brakka møter vi Ståle Rustad, Kristian Damm og Erling Risberg – sistnevnte i full gang med Dan Browns siste bok, som åpenbart er vanskelig å legge fra seg. Det er stort sett enighet rundt bordet om at det er et morsomt prosjekt å få være med på.

– Dette er jo et prestisjeprosjekt, og det ville vært fint om det går bra her, sier Einar. Bygget de er i ferd med å bekle skal etter planen stå ferdig i 2012, og skal innhylles i litt over en million stein før DNB Nor flytter inn. – Jeg tror det blir et fint område når det hele står ferdig, sier Ståle. – Byggene i seg selv ser kanskje ikke så fine ut sånn de står nå, men jeg tror totaliteten vil bli bra.

Einar forteller at steinen de murer med er importert fra Danmark, og visstnok skal være spesiallaget for dette prosjektet. – Steinen skifter karakter etter lys-

En ny bydel reiser seg i Bjørvika. På DnB Nor-bygget er det Rolf Holm som har murerjobben.

og fuktighetsforhold, og det blir sikkert pent å se på, sier han. – Men vi kommer jo sikkert aldri til å ha råd til å gå ut her nede, skyter Kristian inn. Med det begynner en lenger diskusjon om byutviklingen nede i havneområdene, som allerede har rast en stund. Einar blar opp andresida i Dagbladet, der Marie Simonsen samme dag har en artikkel hvor hun tar til orde for at den planlagte flyttingen av Munch-museet skrinlegges. Terje, som selv bor på Tøyen, er enig. – Museet kan få ligge der det er. Det føles jo litt merkelig dette, å først mure Tøyen fullstendig inne bak høyblokker, for deretter å ta fra dem museet.

ORGANISERING

Rolf Holm er ikke det eneste murerfirmaet på plassen. Fjeldheim & Knudsen fra Eiker-traktene har også en større entreprise på DNB Nor-bygget, og dagen før *Bygningsarbeideren* er på besøk har tre av murerne der meldt seg inn i foreninga – ikke helt uten hjelp fra kollegaene i Holm, om vi forstår det riktig. I alle fall ryktes det rundt bordet at ledelsen i Fjeldheim & Knudsen har reagert på at gutta deres har blitt «bearbeida». Det stiller de fleste rundt bordet seg uforstående til – det er da yringsfrihet, selv for bygningsarbeidere?

– Forening, forbund og LO må se å komme seg mer opp og ut og forklare folk hvordan ting henger sammen, sier Einar Gloslie.

– Jeg skjønner virkelig ikke hva problemet skulle bestå i, sier Terje. – Firmaet har jo til og med tariffavtale, så det skulle ikke ha så mye å si for dem om gutta organiserer seg eller ikke.

– Problemet, sier Einar, er jo det stikk motsatte: At vi er et mindretall som er organisert! Aller helst skulle det vært organisasjonstvang hos alle de organiserte mesterne, og det burde i alle fall bli vanligere at folk huker tak i når de begynner i firmaet, og får klar beskjed om at her er det bare å melde seg inn. Og så må forening, forbund og LO se og komme seg mer opp og ut, og forklare folk hvordan ting henger sammen. Det virker som om LO har blitt en feit gammel ku, som har velta over på sia og ikke klarer å reise seg igjen.

– Før var det sånn at alle måtte inn på foreninga hver fredag og kjøpe merke til medlemsboka, forteller Lasse. Det var litt tungvint, men på den måten fikk du møtt kollegaer fra andre firmaer, og kontakten mellom foreninga og medlemmene var mye tettere. Det var hyggelig, selv om det tok litt tid.

– Dette er jo i stor grad et spørsmål om kultur, sier Terje. – Får man ikke noen motvekt til det man ellers hører, blir det viktigste å holde seg inne med ledelsen. Og får den holdninga først etablert seg, vil det oppleves som et stort skritt å organisere seg og kreve noe av firmaet.

– Det vil jo aldri bli populært å organisere seg, sier Lasse, det var det ikke i dette firmaet heller for tjue år siden. Her var det også trynetillegg som gjaldt. Når lønningene kom spratt alle til hver sin kant og sto og smugleste lønsslippene i hjørnene.

SAMFUNNSMESSIGE KONSEKVENSER

Problematikken med sosial dumping og useriøse aktører er ikke ny. – Dette har vært en cowboy-bransje så lenge jeg kan huske, og deler av den vil sikkert fortsette å være det uansett hva vi gjør, sier Einar.

– Men sånn det er blitt nå, så er omfanget blitt for

stort, sier Lasse. – Samfunnet som helhet taper jo en masse på at det er sånn. Herregud, hva vi har sett rundt på byggeplassene de siste åra! Ute på Strømmen opplevde vi for tre-fire år siden at hele bygget ble ødelagt, rett før det sto ferdig. Da hadde en av de polske gutta borra 80 høl i taket helt på tampen av uka. Da formannen kom på plassen mandag morgen hadde det regna hele helga – tvers gjennom bygget, rett ned på den nylagte parketten. Skal si han var hvit i trynet!

– Det koster jo også i liv og helse, dette, sier Terje. – Med mye uerfarne folk, språkproblemer og høye krav til fremdrift og lønnsomhet har du jo en drømmeoppskrift på et farlig arbeidsmiljø.

– Det er riktig det, sier Einar. – Men vi må huske at byggeplasser er og blir farlige steder, uansett hvor spåkete de kler oss opp og hvor mange forholdsregler vi tar.

LØSNINGER?

Alle rundt bordet er enige i at utviklinga med færre organiserte og mer sosial dumping ikke kan få fort-

Om du setter opp et regnestykke vil det vise seg at du taper på å ikke være organisert, sier Lasse Fors.

sette. Byggningsarbeiderens utsendte vil høre om noen har noen gode ideer, og får flere.

– Informasjonen om fordelene ved å være organisert må bli klarere, sier Einar.

– Hva med plakater ute i brakkene?, skyter Erling inn. – Plakater som på kortfatta vis forklarer hvorfor det er viktig å være organisert, og hva man kan tjene på å kreve en tariffavtale og jobbe akkord.

– Alle spør jo hele tiden hva det koster å være organisert, sier Lasse. – Men om du setter opp et regnestykke vil det jo raskt vise seg at du taper mer på ikke å være organisert.

– Ja, det er vel ikke noen tvil om at det koster mye å stå i fagforening, sier Einar. – Men du får jo igjen veldig mye for penga. Det må komme tydeligere frem.

– Her må foreninga gå målretta og strategisk frem, mener Terje. – Hadde vi fått organisert alle de store murfirmaene fra Drammensområdet ville mye vært vunnet på det. Vi må jo huske at det er noen som hol-

Terje Larsen er klubbleder i Rolf Holm AS.

der liv i alle de små drittfirmaene der sosial dumping florerer – nemlig de store. Får vi et ordentlig fotfeste der vil vi også kunne få kontroll med uvesenet som foregår lengre ned i entreprisene.

PS:

Siden *Byggningsarbeiderens* besøk i Bjørvika har flere av innspillene fra både denne brakka og andre blitt tatt opp i foreningsstyret. Styret har nedsatt en organiseringskomité som skal igangsette en organiseringsoffensiv i tiden som kommer, og det er blitt tatt initiativ overfor Tømrer- og Byggfagforeningen, Heismontørene, Elektromontørene, Rørleggerne, Arbeidsmandsforbundet, avd. 614 og avd. 617 om en felles kampanje rettet mot byggeplasser i Osloområdet. Innspill mottas med takk! Send i så fall en epost til organiseringskomiteen ved Jonas, jonas@byggningsarbeider.no eller ring 92 08 04 70.

Langemyhr, lønn og sosial dumping

Dagens Næringsliv skrev 18.12.2010 at Økokrim ønsker å få innført fengselsstraff for sosial dumping i arbeidslivet og at Riksadvokaten vurderer straffeskjerpelse. Miljøkrim-sjefen i Økokrim, førstestatsadvokat Hans Tore Høviskland sier til DN at straffene for arbeidsmiljøkrim er blitt hengende etter utviklingen de siste årene.

I en annen artikkel i tilknytning til intervjuet med Økokrim får Byggmester Harald Langemyhr og hans advokat Bjørn Stordrange uttale seg. Stordrange mener at Økokrim lar seg bruke av pressgrupper som norske fagforeninger som ønsker seg store saker og medieoppslag av politiske grunner. Her startes tydelig forhåndprosederingsen i rettssaken mot Langemyhr som skal opp i Oslo tingrett i september.

Denne bagatelliseringen av Langemyhr-saken kunne vi ikke la stå uimotsagt og 24.12.10 fikk vi dette innlegget på trykk i Dagens Næringsliv:

Bjørn Stordrange og Harald Langemyhr påstår i DN 18. desember at det ikke foregikk sosial dumping i Byggmester Harald Langemyhr, og at dette skulle være noe fagbevegelsen har funnet på.

Et stort flertall av firmaets ansatte har stått som medlemmer i Oslo Byggningsarbeiderforening. Vi var selv på flere av byggeplassene og opplevde redselen og frustrasjonen som preget de ansatte. Arbeidstilsynet

dokumenterte arbeidsuker på over 70 timer og særdeles kritikkverdige boforhold, blant annet i et hus som ble karakterisert som en brannfelle.

«Vi føler oss verre behandlet enn dyr. Arbeidsgiver har presset oss som sitroner til siste dråpe», sa en ansatt – før han og kollegaene ble sendt hjem til Polen i ekspressfart.

Stordrange påstår slike forhold ikke har noe med sosial dumping å gjøre, og hevder begrepet kun handler om lønn. Det er vi sterkt uenige i. Men etter avsløringene etterbetalte firmaet 1,8 millioner kroner. Deretter reiste vi et krav om etterbetaling av ytterligere 1,2 millioner. Den lønna var det Oslo kommune som endte opp med å betale.

Man skulle tro dette var en lekse å lære av. Året etter hadde vi likevel en ny sak mot Langemyhr, som igjen avdekket liten respekt for lov- og avtaleverk.

Vi skjønner at det må ha vært en belastning å være den som ga sosial dumping et ansikt i Norge. Langemyhr og hans advokater kan imidlertid hverken laste mediene, fagbevegelsen eller Økokrim for dette, men bør heller gå i seg selv.

□ Jonas Bals og Odd Magnar Solbakken

P.S.

Når det gjelder den konkrete saken vi viser til så fikk et av våre medlemmer oppsigelse på grunn av manglende oppdrag. Siste arbeidsdag var 30. april. Ei god stund etter at arbeidsforholdet var avsluttet ble vi kontaktet av medlemmet vårt for han hadde ikke fått utbetalt opptjente feriepengene. Det ble sendt et påkrav hvor vi ba om at feriepengene ble utbetalt. Vi får som svar at vedkommende ikke kunne få utbetalt feriepengene før han hadde avviklet ferie!?? Etter ytterligere korrespondanse innså Byggmesteren (eller noen gode hjelpere) at feriepengene måtte utbetales. Det ble undertegnet et eksigibelt gjeldsbrev hvor firmaet fikk delt opp kravet på i overkant av 20 000 kroner i fire avdrag. Og alle ble betalt for seint, unntatt det første.

Med dette eksemplet er det all grunn til å stille spørsmål ved hva som er lært av «Langemyhr-saken». Er det kunnskapen eller viljen det skorter på? Eller er det slik at utenlandske arbeidsfolk kan skaltes og valtes med etter eget forgodtbefinnende? Eller en kombinasjon?

D.S.

Nå blir det **slutt på å plystre** etter jentene

Myndighetene i Chile har innført regler som gjør at byggningsarbeiderne ikke får plystre på jentene som går forbi. Forbudet kommer etter initiativ fra landets regjering, som synes at landets byggningsarbeidere er noen «ordentlige eklinger». Forbudet mot å plystre er del av et større program under navnet «snille byggningsarbeidere». Forbudet har delt befolkningen i to. Landets boligminister sier at forbudet skal gagne samfunnet, den allmenne atmosfæren og til og med arbeiderne sjøl. Fagbevegelsen har imidlertid en annen oppfatning. Mange byggningsarbeidere kommer fra enkle kår og det er en del av vår natur, sier Hector Fonca, leder i Chiles byggningsarbeiderforbund. Avisa *Metro Chile* har snakket med en 27-årig chilensk kvinne som mener at byggningsarbeidernes plystring er et kompliment og en del av folkets sjel (*Byggnadsarbeideren.se*, 02.02.11).

Lærlingplass? **Nei takk** Utleie av arbeidskraft? **Ja takk**

I Oslo og Akershus står nesten nihundre lærlinger uten lære-plass. På Opplæringskontoret for tømrerfags liste over dem som ikke har fått læreplass, har de fleste et etternavn som ikke klinger norsk. Daglig leder for Opplæringskontoret for tømrerfaget i Oslo, Arvid Søgaard, tror dette skyldes fremmedfrykt, og etterlyser arbeidsgivere som tar ansvar. «Det har ikke med fravær eller karakterer å gjøre. Vi synes det er innmari synd, fordi vi mener at de ville generert jobber til bedriftene,» sier han til

Nrk. Han er redd store kull kan gå tapt, og frykter at man bare vil sitte igjen med innleid arbeidskraft. «Det paradoksale er at de leier inn utenlandsk arbeidskraft, men det gjør de glatt og elegant uten å tenke på det. Det er et paradoks at de sier ja til den ene og nei til den andre,» sier han.

□ Jonas

ORGANISERING I BEMANNINGSBRANSJEN

Fellesforbundet har vedtatt å prioritere organisasjonsbygging og rekruttering i 2011. Særlig er arbeidet med å få på plass tariffavtaler på den nye overenskomsten for bemanningsforetak et satsningsområde. «Forbundet og forbundets avdelinger har en viktig jobb å gjøre i bemanningsbransjen» sier Terje Johansen i tariffavdelinga til forbundets *Tillitsvalgt*-blad.

I Oslo Byggningsarbeiderforening er vi i full gang med dette arbeidet, og rett før jul fikk vi i samarbeid med Tømrer- og Byggfagforeningen på plass en avtale i Mesterjobb Bemanning. Siden har vi slitt med å få samla nok ansatte til å få valgt et klubbstyre, og det jobbes nå med mulighetene for å holde en avstemning per sms.

Bedriftens administrerende direktør, Tom Henning Gulliksen, sier til *Byggeindustrien* at «Vi har grunnleggende tro på sterke fagforeninger, og et utvidet samarbeid med dem for å rydde opp i en ukultur som ingen er tjent med. Sosial dumping innebærer et kappløp mot bunnen for alle selskaper som vil være med på den ferden. Den økonomiske risikoen ved å drive på denne måten er stor fordi man over tid ikke klarer å tiltrekke seg kvalifisert arbeidskraft, noe som allerede er en mangelvare i markedet.»

Vi har tenkt å ta firmaet på ordet, og håper på et konstruktivt samarbeid fremover. Samtidig vil selvsagt foreningen fortsette å jobbe for at faste ansettelses skal erstatte innleie, og for å reregulere en virksomhet som har fått løpe løpsk altfor lenge. Disse tingene – organisering, tariffavtaler og politisk press for en regulering av arbeidslivet – må gå hånd i hånd.

Jonas

Fellesforbundet

Strid om EUs vikarbyrådirektiv i Sverige

Det er ikke bare her i Norge EUs vikarbyrådirektiv diskuteres om dagen. I vårt naboland har regjeringen utredet direktivet, og foreslått en ny «utleielov» som skal regulere bemanningsselskapene. Arbeidsgiverorganisasjonen Svenskt Näringsliv er sterkt kritiske til myndighetenes forslag, fordi de mener det er feil at utleide utlendinger skal tjene like mye som sine svenske arbeidskamerater. Niklas Beckman, spesialist i arbeidsrett hos Svenskt Näringsliv, mener at direktivets likebehandlingsprinsipp er tolket altfor strengt. Han mener at utstasjoningslovens minstesatser er tilstrekkelige, og er også kritisk til at fagbevegelsen skal få bruke kampmidler for å heve minstelønna til arbeidere som jobber i utleiefirmaer. Han sier forslaget vil ramme den svenske velstanden dersom det blir vedtatt, og at det vil innebære «nya handelshinder, vara ett brott mot EU-rätten och missgynna bemanningsbranschen.» LO er på sin side positive til forslaget, bortsett fra at de kunne ønske seg en øvre tidsgrense for hvor lenge man kan være utleid til samme oppdragsgiver.

De ønsker også en bestemmelse om at bedrifter ikke kan leie inn folk etter at de har oppsagt egne ansatte, men dette hevder regjeringens utreder, Birgitta Nyström, at ligger utenfor hennes mandat. «Lagen hindrar dock inte att parterna sluter avtal om detta,» sier hun til *LO-Tidningen*.

Per dags dato finnes det to tariffavtaler for bemanningsselskap i Sverige. Det ene er LO-forbundenes, som sier at de utleide skal ha samme lønn som de ansatte i innleiebedriften. Den andre er Unionens, som baserer seg på at de utleide har en personlig lønn som de «tar med seg» på utleieoppdrag. Regjeringens forslag innebærer at begge typer avtaler kan videreføres, ettersom det er mulig å få unntak fra likebehandlingsprinsippet ved å inngå tariffavtale.

□ Jonas

That **idiots** still want some papers

I slutten av desember tok et av våre medlemmer kontakt med oss for han hadde ikke fått lønsslipper fra firmaet han hadde jobbet for. Han ba om hjelp slik at dette ble ordnet. Kanskje ikke noe urimelig krav, men i deler av denne bransjen er det ikke noen selvfølge å få verken lønsslipper eller lønns- og trekkoppgave. Og om du

får lønsslipper så er det langt fra sikkert at lønna kommer inn på konto. Foreningen sendte en høflig forespørsel på e-post til firmaet og ba om at lønsslipper ble utstedt og sendt direkte til vårt medlem eller til foreningen. Og overraskende nok svarte

firmaet ganske umiddelbart: «That idiots still want some papers».

P.S.

Du kan se på dette som et spesielt tilfelle – og bare smile av det. Hadde det bare vært så enkelt. Men slike situasjoner er dessverre ikke helt uvanlig og lager et helvete for mange av våre medlemmer i forhold til skattemyndighetene. Og arbeidstakerne er de enkleste å kjøre over dersom firmaet ikke har innbetalt den skatten de faktisk har trukket av sine arbeidstakere og arbeidstakerne ikke har lønsslipper som dokumenterer at skatten er trukket.

Målestatistikken 2010

Målestatistikken for første halvår viser dessverre en nedgang i oppmålt sum for alle fag på landsbasis på nærmere 13 %. Vi finner nok mye av grunnen til dette i svikten i boligbygginga, men det er nok dumt å tro at dette er hele grunnen. Se for øvrig leder side 2.

Nedgangen er dessverre størst i vårt distrikt, men tendensen er den samme stort sett over hele landet. For betongfagenes del øker riktignok virksomheten på landsbasis med 1,4%, men i Oslo er nedgangen på katastrofale 66,4%. Murerfaget har en nedgang i Oslo på 7,8% mens malerne har gått ned med 40,2% i Oslo

Fortjenesten er derimot ganske stabil for alle fag på landsbasis er det en oppgang på 2,9%. Murerfaget i Oslo har hatt en lønns-

oppgang på 4,6% og malerfaget har økt fortjenesten med 6,6%. Betongfaget har hatt en nedgang på 2,4%

	Oslo	Økning	Landet	Økning
Betongfag	233,44 kr/t	-2,4%	252,51%	3,0%
Murerfaget	246,12 kr/t	1,6%	233,28 kr/t	4,2%
Malerfaget	257,83 kr/t	6,6%	217,27 kr/t	0,9%
Alle byggfag	252,69 kr/t	8,3%	237,18 kr/t	2,9%

□ Petter Vellesten

Småklipp

DITT ANSVAR VED
KONTANTKJØP

Kjøper du tjenester fra en næringsdrivende for over 10 000 kroner i kontanter kan du fra 1. januar 2011 bli gjort medansvarlig hvis den næringsdrivende unndrar skatter og avgifter. Det betyr at du risikerer å måtte betale skatter og avgifter som den næringsdrivende skulle betalt.

Regelverket sier at du er ansvarlig selv om du ikke visste at den du kjøpte tjenesten av hadde til hensikt å unndra skatt, trygdeavgift eller moms. Du kan dermed bli stilt til ansvar selv om du med de beste hensikter har bedt om kvittering for arbeidet.

Det utslagsgivende for om du blir medansvarlig er om du har betalt kontant for tjenesten. Betaler du via bank er du sikker. (Skatteetaten)

Odd Magnar

HAR AVSLØRT FAKTURASVINDEL FOR 284
MILLIONER KRONER

På to år har 105 boketter-syn avdekket fakturasvin- del for 284 millioner kroner i 32 organiserte skatte- kriminelle nettverk. Nett- verkene er organisert som en slags pyramider hvor firmaene sender fiktive fakturaer til hverandre for å slippe skatter og avgifter og få utbetalt momsrefusjon. To av nettverkene er tatt i Skatt Vest, fem i Skatt sør og 25 i Skatt øst. Det er skremmende hvor store skatteunndragelser som er knyttet til fiktiv fakturering, og det meste er i Oslo-området. Jeg frykter store mørketall, og er urolig over at vi har funnet så få saker i resten av landet, sier leder for Skattekrimenheten i Skatt øst, Jan-Egil Kristiansen.

Undersøkelsen av 85 saker med 17 nye nettverk er ennå ikke avsluttet (Kilde: Aftenposten.no, 21.02.11)

Valgkampen er i gang

LO i Oslo ønsker et nytt styre i Oslo. De har startet «den lange valgkampen» ved å mane til kamp mot den klassesdelte byen. Organisasjonen har hatt en grundig debattrunde hvor tilstanden i byen har blitt sett på med arbeidstakerøyne. For å bidra til å klargjøre motsetningene har LO i Oslo utarbeidet spørsmål til de politiske partiene som vil bli presentert mens programprosessene pågår. De endelige kravene vil bli vedtatt på årsmøtet i mars. Her bringer vi noen av spørsmålene som har betydning for vår forening, det vil si saker som er knytta til fagopplæring, faglige rettigheter og boligpolitikk. Det blir spennende å se hva de politiske partiene svarer.

Vil Oslo-partiet arbeide for en vesentlig økning i antall lærlingeplasser i kommunale virksomheter?

Per 1. mars 2010 hadde Oslo kommune 182 lærlinger. Hvis kommunen øker antall lærlingeplasser til 2,5 prosent av kommunens 47.000 ansatte vil det bety litt over 1.175 lærlingeplasser.

Vil Oslo-partiet stille krav om lønn etter tariff, regulert arbeidstid og faste ansettelses ved utlysning av offentlig kontrakter (ILO-konvensjon 94)?

Tiltaket motvirker sosial dumping der tariffavtalen ikke er allmenngjort. Dette tilsvarer forskrift om lønns- og arbeidsvilkår i offentlig kontrakter. Krav til faste ansettelses må gjelde virksomhetens hovedbeskjeftigelsesområde. Tiltaket motvirker skatteunndragelser og bidrar til lik konkurranse. Manglende rettigheter hos ansatte kan for eksempel gjøre privat barnehager billigere i drift der gevinsten puttes i eiernes lommer.

Vil Oslo-partiet innføre prinsippet om solidaransvar for kommunen som

byggherre, i tråd med dagens ordning for hovedentreprenør?

Tiltaket vil gjelde kun der tariffavtalen er allmenngjort. Vil bety at kommunen blir gjort medansvarlig for ubetalt lønn og feriepenge for sine direkte oppdragsgivere og føre til økt bruk av seriøse bedrifter.

Vil Oslo-partiet gå inn for å igangsette bygging av utleieboliger som leies ut til selvkostpris med Oslo kommune som byggherre?

Det er behov for mange flere utleieboliger og en ikke-kommersiell boligsatsing. Dette vil blant annet hjelpe ungdom i arbeid og under utdanning til å få en bolig. Et kommunalt økonomisk ansvar gir mulighet til lav husleie, systematisk vedlikehold og beboermedvirkning dersom det samtidig organiseres som borettslag, gjerne i samarbeid med boligkooperasjonen. I løpet av bystyreperioden bør det igangsettes bygging av 5.000 boliger.

Vil Oslo-partiet sikre tomter og infrastruktur slik at det kan bygges betyde-

lig flere nye boliger?

Boligbehovet er antatt å være 120.000 nye boliger de neste 30 år, noe som i gjennomsnitt tilsier 4.000 nye boliger i året. Det krever en jevn og planmessig boligbygging over flere år, uten at det truer etablerte områder til næringsvirksomhet og grønne lunger. Oslo kommune må som et minimum legge forholdene til rette for at dette kan skje til en overkommelig pris, både på vestkanten og østkanten.

Vil Oslo-partiet sikre kommunale boliger over hele byen for mennesker med sosiale problemer og vanskeligstilte?

Det er viktig at det skaffes kommunale boliger i alle bydeler blant annet for å unngå opphopning av kommunale boliger kun i øst. I følge Boligbygg trengs det omkring 1.700 kommunale boliger for å dekke behovet for de som trenger et kommunalt tilbud.

«Velferdsstaten på slankekur»

Dette er overskriften på en artikkel i Fremskrittspartiets Ungdoms blad, *Siste Skanse*, nr. 1 2011. Fra barn og fulle folk får man høre sannheten, heter det, og skal man dømme utfra bildene fra ungdomspartiets sommerleir i Sverige, kan Fremskrittspartiets ungdom sies å oppfylle sannhetskriteriet på begge vis.

Og klar tale får man så det monner. Hør bare hvordan det dysfunksjonelle norske samfunnet beskrives: «I dag får mennesker på sykelønn mer penger enn tilskuddet til forsvaret. ... NAV bruker en tredjedel av statsbudsjettet. Det er på tide å brette opp ermene og rydde opp i snillisme og styringen av landet... Vi må innse at statlige velferdsordninger som er utformet på en dumsnill måte vil bli misbrukt. Sykelønn er et godt eksempel. I dag får folk full lønn selv om de ikke er på jobb.»

Hva Fremskrittspartiet bør gjøre med dette sjokkerende eksempelet på snillisme sier ikke den anonyme artikkelforfatteren noe konkret om. Til det har de

vel lært for mye av moderpartiet om å sparkle og male de aller styggeste liberale utvekstene, så «folk flest» ikke skremmes bort av synet. Men de verste snylterne av alle, de trygdede, skal ikke være i tvil om hva som venter dem: «Vi må sørge for at alle trygdede testes for å se hvor mye restarbeidsevne de har. Mange kan jobbe 20-30 prosent.»

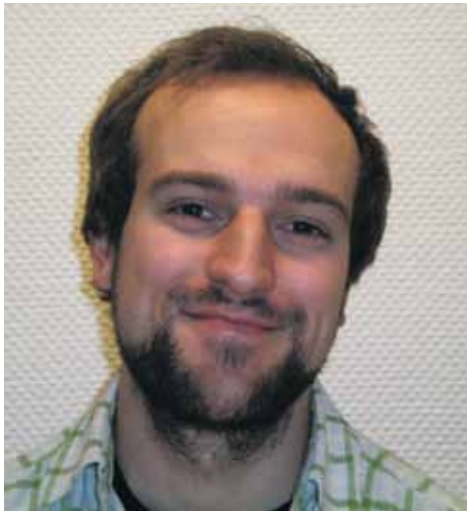
Den slags folk er det altså det «konservative» Høyre skal regjere sammen med. Som mange sikkert har fått med seg, så har de lagt mye krefter i å kopiere de svenske Moderaternas vellykkede kamoufleringsmanøver som et «velferdsparti.» Det er en snuoperasjon som begynte etter bunnoteringene for noen år siden, da konklusjonen var at partiet fremstod som hjerteløst og kaldt. Synd da, at også Høyre har et ungdomsparti som snakker rett fra levra. I Dagens Næringsliv kunne vi i slutten av januar lese at de ønsker å

- Fjerne alle begrensninger på bruk av midlertidig ansettelse
- «Myke opp» oppsigelsesvernet

- Fjerne begrensninger på overtidsarbeid
- Oppheve loven om allmenngjøring av tariffavtaler
- Gi fullstendig fri adgang til privat formidling og utleie av arbeidskraft
- Avgjøre lønnsforhandlinger på bedriftsnivå
- Gjennomgå arbeidsmiljøloven med sikte på liberalisering.

«Ungdommelig villskap», kunne man kanskje avfeid dette med. Men neida. Moderpartiets arbeidspolitiske talsmann, Torbjørn Røe Isaksen, går god for forslagene, med unntak av å svekke oppsigelsesvernet og de sentrale forhandlingene. Med tanke på at sengekameraten FrP går god selv for slike ekstreme forslag, skal man ikke avfeie utspillet som babbel fra barnemunn. Dette kan fort bli beinharde realiteter, skulle høyrepartiene vinne regjeringsmakt i Norge.

Ta kontakt med lærlingombudet!

Sigve Indregard er lærlingombud i Oslo

Visste dere at Oslo kommune har et lærlingombud som skal passe på rettighetene til lærlingene i byen? Vi har inntrykk av at lærlingombudet er en godt bevart hemmelighet og at altfor få vet om ordningen. Synd, så det må vi gjøre noe med. Hermed presenterer vi lærlingombudet:

– Jeg heter Sigve Indregard og er altså lærlingombud. Jeg har hatt denne jobben siden august 2008. Ordningen med elev- og lærlingombud ble innført som en prøveordning i Oslo i 2005, og siden 2010 har det blitt en fast ordning. Min jobb er å være bystyrets «agent» der ute, det vil si at jeg skal passe på at politikernes vilje skjer i bedriftene. For å gjøre det bistår jeg lærlinger som har problemer i arbeidsforholdet og driver også egne undersøkelser.

– *Hva slags problemer kan lærlingene komme til deg med?*

– Det er to hovedkategorier. Det ene er alt som har med arbeidsforhold å gjøre, det andre dreier seg om fagopplæring. Når det gjelder arbeidsforhold går det stort sett på lønn og arbeidstid. Jeg svarer på spørsmål som det ikke kan forventes at lærlingen kan noe særlig om. Bygningsbransjen er ikke noen versting her. De fleste bedriftene har tariffavtale og tillitsvalgte, og lærlingen går ofte sammen med fagarbeidere som vet hvilke rettigheter som gjelder på disse områ-

dene. Men det er problemer i andre yrker, særlig i små håndverksyrker og på små bedrifter som gjerne har en eksentriske arbeidsgiver, for å si det sånn.

– *Hva med oppsigelsessaker?*

– Problemstillingene rundt oppsigelser og permitteringer har vært oppe, men det har ikke vært så mange saker heldigvis. Regelverket er jo klinkende klart: Bedriften kan ikke gå til noen ensidig oppsigelse uten at fylkeskommunen er involvert. Fylkeskommunen er jo part i lærlingekontrakten. Vi har hatt noen saker som dreier seg om disiplinære forhold. Der er det et godt råd at lærlingen ikke skriver under på noe, men henvender seg til oss eller tillitsvalgte før situasjonen går for langt.

– *Vi har inntrykk av at det kanskje ikke står like godt til med innholdet i fagopplæringen?*

– Når det gjelder fagopplæring er det jo mye som ikke er kjent blant de andre arbeiderne. Derfor har dette ofte en tendens til å bli overlatt til lærlingen selv. Vi får en del henvendelser om prosjektledere som setter lærlingen til mye ensidig arbeid for eksempel. Det er variabelt med hvor mye bedriftene legger i lærlingetilsyn. Jeg får en del henvendelser om slikt, men det kunne jo sikkert vært mer. I de fleste tilfellene fungerer det jo knirkfritt.

– *Hva er lærlingene opptatt av?*

– Mange lærlinger klager på liten medvirkning og deltakelse og det er en viktig del av mitt mandat å sørge for at dette blir prioritert opp. Ellers har jeg løst opp i et par saker der lærlingene mistrives på arbeidsplassen, for eksempel på grunn av dårlig personkjemi eller liknende. Disse sakene lar seg som oftest løse ganske enkelt, så ikke la det gå å skure, men kom til oss!

– *Hvordan driver du arbeidet ditt?*

– Det sier seg selv at det er umulig å være ute på alle plasser, så jeg er avhengig av at folk melder fra. Når de gjør det så skjer ting som regel ganske fort. Jeg deltar også på lærlingesamlinger, og de får jeg man-

ge nyttige innspill fra lærlingene selv. Jeg bruker alt materiale jeg får inn til å rapportere om tilstanden i fagopplæringa til politikkerne. Blant annet har jeg tatt opp lønnsforhold i enkelte bransjer. Vi er også bekymra over tilgangen på lærlingeplasser, kanskje særlig for elever fra Oslo. Mange lærlinger her i byen kommer jo fra andre kommuner og det skaper ekstra press på lærlingemarkedet. Det kan dessverre lett bli sånn at de mest utsatte dtår igjen med de minst attraktive plassene eller uten lærlingeplass i det hele tatt.

– *Hva gjør du når du får en henvendelse fra en lærling med problemer?*

– Det er viktig å presisere at vi ikke lager noen stor sak uten at lærlingen vil det selv. Mange ganger er jeg bare en samtalepartner, og det er ofte nok. Men jeg kan også delta i møter for eksempel, ikke som advokat, men som bistand. Ofte løser ting seg ved en telefon og som oftest setter jeg bare i gang prosessen. Alle saker lar seg som oftest løse! Det er et stort system, men det er også et stort system som er interessert i å ordne opp i sakene, så ingen må være redde for å ta kontakt.

– *Og hvordan får lærlingene kontakt med deg?*

– Jeg er veldig tilgjengelig og det er mulig å nå meg gjennom mange kanaler. Man behøver ikke ha noen stor sak. Kanskje man bare vil prate eller stille spørsmål og det er veldig OK. Vi legger vekt på at vi skal være lette å nå, så det holder å sende en SMS for eksempel.

Kontaktinformasjonen finner du under her, og Bygningsarbeideren sender en oppfordring både til lærlinger og tillitsvalgte: Ikke nøl med å ta kontakt med lærlingombudet!

☐ Petter Vellesen

Lærlingombudet kan nås på:

Telefon: 918 04 304

Epost: post@elevombud.no

Hjemmeside: www.elevombud.no

INKASSØKNING I BYGGENÆRINGEN

En Lindorff-undersøkelse viser at byggenæringen sliter med likviditeten. Mens det i andre næringer har vært en nedgang i inkassosaker, har det vært en økning i bygg og anlegg. Lindorff-undersøkelsen har tatt utgangspunktet i norske aksjeselskaps betalingsdyktighet ved utgangen av fjoråret. For byggenæringen er tallene dystre. På et halvt år har misligholdte regninger økt med 50 millioner til 172 millioner kroner (Kilde: Byggeindustrien, 24.01.2011).

DE MÅ BETALE FOR Å FÅ JOBBE

Litauiske arbeidere som har kommet til Norge for å jobbe som lineegnere på Egnentralen i Båtsfjord i Finnmark får 80 kroner mindre enn det nordmenn i samme jobb får. Til gjengjeld får de gratis bolig. Men byggene er brannfarlige og brannvesenet har stengt boligene på grunn av alvorlige branntekniske mangler. Bedriften krever også 1 000 kroner før arbeiderne får begynne å jobbe i bedriften

(Kilde: NRK.no/nyheter/distrikt/troms_og_finnmark, 30.11.10).

KRIM OG KORRUPSJON KOSTER ET OLJEFOND I ÅRET

Stadig mer «usynlige» penger forsvinner fra den fattige til den rike delen av verden, slår ny rapport fast. Bestikkelser, tyveri, skatteunndragelse og ikke minst prisdumping er viktige årsaker til at utviklingsland sitter igjen med svartepet i verdenshandelen. Det slår en ny rapport fra Global Financial Integrity (GFI) fast. Organisasjonen, som holder til i Washington D.C., har kartlagt omfanget av ulovlige pengestrømmer fra utviklingsland til Vesten i perioden 2000–2008. Summen er svimlende stor: 37.700 milliarder kroner, noe som tilsvarer i overkant av 4000 milliarder kroner – eller godt og vel ett norsk oljefond – i året. (Kilde: Aftenposten.no, 20/1-11).

47 omkom i arbeidsulykker

Arbeidstilsynet har registrert at 47 omkom på jobb i 2010. Tilsvarende tall for 2009 var 42, mens gjennomsnittet de ti foregående årene er 43 personer.

Det er bekymringsfullt at trenden fra før årtusenskiftet med nedgang i antall arbeidsskadedødsfall virker å ha stoppet opp. Ingen skal dø på grunn av jobben sin, sier direktør Ingrid Finbo Svendsen i Arbeidstilsynet.

Det er fire hovednæringer som skiller seg ut med flest arbeidsskadedødsfall. I transport og lagring døde ni personer, mot 12 i 2009. I bygg og anlegg døde også ni personer, mot 11 i 2009. I primærnæringen døde åtte personer i 2010 mot sju i 2009. I industrien døde seks personer, mot åtte i 2009. (<http://www.arbeidstilsynet.no/nyhet.html?tid=227373>)

Odd Magnar

Flere nye boligbygg

Boligprodusentenes tilgang på nye boligbygg steg kraftig gjennom hele 2010. Ved utgangen av året var verdien av bedriftenes beholdning av nye boliger til oppføring 69 prosent høyere enn på samme tid året før.

På tross av den sterke veksten fra bunnivået i 2009 er verdien av nye boligbygg til utførelse omlag 30 prosent lavere enn toppnivået i begynnelsen av 2007, målt i løpende kroner.

Oms

Småklipp

ÅRSSTATISTIKK FRA FORETAKSREGISTERET

I fjor ble det registrert 27 706 nye foretak i Foretaksregisteret. Dette er 1 496 flere enn i 2009. I 2010 ble 12 229 foretak slettet, mens det tilsvarende tallet for 2009 var 11 136 foretak. Selv om antallet nyregistreringer økte i 2010 var det flere nyregistreringer i 2007 (34 652) og 2008 (30 745).

Ved årsskiftet var det i alt registrert 418 860 foretak i foretaksregisteret. 215 076 av disse er aksjeselskap.

Det ble registrert 31 281 nye enkeltpersonforetak i Enhetsregisteret i 2010. 6 290 av disse ble også registrert i Foretaksregisteret.

Odd Magnar

FORTSATT LAV- OG LIKELØNSPROFIL

Representantskapsmøtet i LO, 22.02.2011, slo fast hovedlinjene for årets mellomoppgjør. Sikring av kjøpekraften, kombinert med lav- og likelønnsprofil blir de sentrale oppgavene for LO i årets tariffoppgjør. Sekretariatet i LO fikk fullmakt til å vedta de endelige kravene. Disse vil bli overlevert Næringslivets Hovedorganisasjon 21. mars

2. februar avholdt dansk LO et historisk stort tillitsmannsmøte i Odense med over 4000 deltagere. Møtet ble innkalt i protest mot den danske regjeringens bebudede pensjonsreform, som skal avskaffe danskernes versjon av AFP, den såkalte «etterlønnen». Møtet markerte starten på en omfattende kampanje i tiden som kommer, og spørsmålet vil helt sikkert prege den danske valgkampen som er i full gang.

København:

Felles byggfagforening stiftet

På tampen av fjoråret slo to av de største byggfagforeningene i København seg sammen. 3F Bygge-, Jord-, og Miljøarbejdernes Fagforening (BJMF) gikk sammen med avdeling 9 av Forbundet Træ-Industri-Byg, TIB afd. 9. Med det står nå åtte av ti københavnske bygningsarbeidere i samme forening. Blant den nye foreningens medlemmer finnes det blant annet murere, murarbeidere, tømrere, snekkere og struktører (jord- og betongarbeidere). Spesielt for Danmark er det også at en rekke offentlig an-

satte er organisert sammen med bygningsarbeiderne, blant annet ansatte innen park- og idrettsvesenet og Banedanmark. Frem til den ekstraordinære generalforsamlingen i mai fungerer Henrik Lippert som leder for den nye fagforeninga, mens Anders Olesen er nestleder.

□ Jonas

Svenske LO vil vende skuta

Medlemstapet fortsetter for svenske LO, som i fjor mistet 36 800 medlemmer. Flest medlemmer har de mistet i industrien. IF Metall mistet i 2010 15 600 medlemmer, og sto med det for mer enn 40 prosent av medlemstapet. Hovedårsaken er problemene i den svenske industrien. I løpet av 2009-2010 forsvant mer enn 50 000 arbeidsplasser. Det betyr at organisasjonsgraden på arbeidsplassene fremdeles er høy til tross for medlems-tapet – litt under 85 prosent er organisert.

I andre bransjer er imidlertid organisasjonsgraden lavere, og nå har LO-ledelsen vedtatt en målsetting om at minst 75 prosent av arbeidergruppene skal være organisert innen LO-kongres-

sen neste år. Det vil si en økning på minst fem prosent fra dagens nivå. LO-leder Wanja Lundby-Wedin, som siden i fjor har ledet et eget organiseringsråd som skal samordne forbundenes innsats, sier til LO-Tidningen at målet om minst 75 prosent organiserte «inte är ett slutmål utan bara ett delmål». Hun sier at innsatsen nå særlig vil rettes mot de unge. «När vi frågar unga varför de inte är med säger de flesta att de inte blivit tillfrågade. Många unga som inte ens är med i facket säger också att de kan tänka sig att ta fackliga uppdrag när vi pratar med dem, så intresset finns.»

□ Jonas

Tysk aksjonsdag mot bemanningsselskaper

I Tyskland arrangerte forbundet IG Metall en aksjonsdag mot bemanningsselskaperens stadig mer dominerende stilling på det tyske arbeidsmarkedet. Over en tredjedel av de nye jobbene som ble annonsert sist år var i utleiefirmaer, der lønna ofte er det halve av hva den er i innleiebedriftene. Etter at det tyske

arbeidsmarkedet ble avregulert i 2004 har antallet midlertidig ansatte økt med nesten 140 prosent, og i dag er ca. 900 000 personer, eller tre prosent av arbeidsstyrken, midlertidig ansatte.

□ Jonas

« - Jeg vil modernisere streikeretten utfra hvordan den ser ut i dag. Å streike er en umoderne måte å omgås på, ikke minst hva gjelder sympatistreiker. Men vi må finne andre måter for arbeidstakerne å vise sin misnøye på. Jeg vil ikke fjerne, men modernisere arbeidstryggheten. »

Kenneth Bengtsson
nyvalgt leder i NHOs
søster-organisasjon
Svenskt Näringsliv

LO i Trondheim 100 år

Fra Fagopposisjonens landskonferanse 1913. Flere av deltakerne var med på å stifte Samorganisasjonen i Trondheim. I midten foran sitter Martin Tranmæl. I annen rekke finner vi blant andre Elias Volan, som siden ble leder av Norsk Bygningsarbeiderforbund og Hallvard Olsen, seinere leder av Jern og Metall. (Foto: Arbeiderbevegelsens Arkiv og Bibliotek)

Fram til 1905 var norsk arbeiderbevegelse, den faglige og den politiske, dominert av håndverkere i de større byene, særlig Kristiania. Omkring 1905 blei denne dominansen brutt. En ny bølge av tung industrialisering, basert på norsk vannkraft og utenlandsk overflodskapital, førte i løpet av kort tid til mange-dobling av tallet på ufaglærte industri- og anleggsarbeidere, som også fikk nok å gjøre med en tilsvarende nødvendig utbygging av veier og jernbaner. På bare to år fra 1905 til 1907 blei LOs medlemstall blei firedobla fra ti tusen til nærmere førti tusen, og i løpet av de 13 åra som fulgte fram til 1920, blei tallet på ny nesten firedobla til mellom 150 000 og 160 000 medlemmer. Det sier alt om hva som skjedde at i 1907 betalte hele 25 000 av LOs 40 000 medlemmer kontingent til det eneste LO-forbundet som var åpent for de nye mengdene av ufaglærte arbeidere, Norsk Arbeidsmannsforbund. De andre forbunda var i ordets opprinnelige forstand fagforbund, som satte krav om faglige kvalifikasjoner ved medlemsopptak.

Fram til 1907 hadde den unge fagorganisasjonen kjempa fram den ene lokale tariffavtalen etter den andre, men ingen landsomfattende avtale. Nå førte eksplosjonen i antallet fagorganiserte til at Norsk Arbeidsgiverforening for første gang gikk med på en landsomfattende kollektivavtale, Verkstedsoverenskomsten av 1907, som fra samme år blei fulgt av liknende avtaler i den ene bransjen etter den andre.

Som alle tariffavtaler var også Verkstedsoverenskomsten av 1907 et kompromiss, den er kalt det første store klassekompromisset i kapitalismens historie i Norge. Begge parter ga og tok også i denne overenskomsten. Arbeidsgiverne innrømte arbeiderne organisasjonsretten og gikk med på å «allmenngjøre» tariffene i form av en landsomfattende minstelønnsavtale. Det fagbevegelsen gikk med på, var at arbeidsgiverne i kraft av sin private eiendomsrett til produksjonsmidlene hadde styringsretten i produksjonen, så lange som fireårige bindende tariffavtaler og fredsplikt i avtaleperiodene. Dermed ga arbeiderne avkall på fullt å utnytte den offensive posisjonen som den industrielle oppgangen, med økende knapphet på arbeidskraft, plasserte dem i, og de ga avkall på å kompensere en stigende prisvekst i fire år av gangen.

Allerede fra omkring århundreskiftet i 1900 hadde en ung framoverstormende figur i trøndersk arbeiderbevegelse, malersvennen Martin Tranmæl (født 1879 i Melhus), begynt å utvikle synspunkter som ikke helt harmonerte med denne forma for klassekompromiss. Gjennom to lengre opphold i USA (i 1900-02 og 1903-05) blei han påvirket av syndikalistiske og ant-parlamentariske strømninger som i 1905 stifta en ny fagorganisasjon, International Workers of the World (IWW), som i motsetning til den gamle American federation of Labour (AFL) også tok inn ufaglærte arbeidere, ofte innvandrere fra Sør- og Øst-Europa. Ved stiftelsen blei IWW delt inn i 13 «industrielle» departementer eller avdelinger med lav innmeldingsavgift. Det som kan kalles de rene syndikalistene var anarkister som umiddelbart ville utvikle ethvert statsapparat og gjennomføre

sosialismen ved hjelp av den «ekspropriative» generalstreiken, som i ett slag skulle innføre felleseiendom til produksjonsmidlene og et samfunn styrt av fagorganisasjonen. Mens IWW etter hvert blei mer konsekvent syndikalistisk, anti-parlamentarisk og anti-politisk, kom Tranmæl aldri til å mene at parlamentarisk og politisk virksomhet var uten interesse for arbeiderne, bare at den var mindre viktig for dem enn den faglige kampen. Tranmæl kunne derfor bare kalles halv-syndikalist.

I 1910 trådte den voksende faglige opposisjonen mot klassekompromisset fra 1907, med sentrum rundt Tranmæl i Trondheim, fram for alvor. På LO-kongressen dette året reiste Trondheimsrepresentantene sterk kritikk av LO-sekretariatet, ikke minst for den holdninga det hadde inntatt til en hard streik ved Løkken Verk, som hadde starta i 1909 og fortsatt var i gang. Bedriften holdt stand ved hjelp av streikebryteri, som LO-sekretariatet burde ha stoppa ved å sette i verk sympatiaksjoner. I stedet hadde det pålagt arbeiderne ved Trondhjems mek. Verksted å fortsette å bygge maskiner for verket på Løkken! Dette – som er en parallell til den «tillatelsen» dagens LO-ledelse ga innleide arbeidere til å ta over arbeidet på streikeramma bedrifter under tariffoppgjøret våren 2010 – blei av Trondheimsrepresentantene stempla som regelrett streikebryteri. De fremma i det hele tatt flere forslag som tok sikte på å styrke solidariteten i hele arbeiderklassen på tvers av fagskiller, men blei foreløpig stemt ned på alle områder.

1910 var ellers et år med mange konflikter i bygningsindustrien. Tranmæl oppsummerte dette med at mens arbeidsgiverne hadde klart å stå sammen på tvers av særinteresser, hadde arbeiderne vært splitta etter fagforbundsgrensene. For eksempel var murerstreiken i Trondheim undergravd av at da streiken begynte, var murerne ferdige med mange store arbeider, og andre bygningsarbeidere i andre forbund og med andre tariffar hadde fullført det ene huset etter det andre. Der murarbeidet ikke var ferdig, hadde andre arbeidere tatt på seg å støpe husa i stedet for å mure dem. Dette så Tranmæl på som «faktisk og praktisk streikebryterarbeide». For å sette en stopper for slikt, ville han erstatte de gamle fagforbunda med industriforbund, ikke minst i bygningsindustrien der murersvennene hadde sitt eget murerforbund og murarbeiderne var organisert i Arbeidsmann. Samtidig ville han styrke LO sentralt og svekke forbunda, det vil si nærme seg et forbundsløst LO, for å gjøre fagbevegelsen til en enhetlig kamporganisasjon.

Den 22. januar 1911 fikk Tranmæls linje sitt første organisasjonsmessige uttrykk ved at den lokale LO-avdelinga som i dag heter LO i Trondheim, og som samler alle byens arbeidere på tvers av fag- og yrkesskiller, blei stifta under navnet «Fagforeningernes lokale Samorganisasjon i Trondheim». Det var denne samorganisasjonen som i november-desember samme år tok initiativet til å starte Fagopposisjonen av 1911. I neste «I historisk lys»-artikkel vil jeg fortsette med å se nærmere på Fagopposisjonen, dens program og aktualitet i dag.

I historiens lys

Harald Berntsen er historiker. Han har skrevet en rekke bøker, bl. a. Norsk Bygningsindustriarbeiderforbunds historie. Han har nylig fullført hotell- og restaurantarbeidernes historie. Harald er i tillegg en ivrig debattant.

LESETIPS for bygningsarbeidere

Mattias Tesfaye fra Århus er murer, fagforeningsmann og politisk aktiv i Socialistisk Folkeparti. Han har skrevet boka *Vi er ikke dyr, men vi er tyskere*, som beskriver utviklingen Tyskland og Danmark har gjennomgått de siste seksti årene, fra bygginga av velferdsstaten til de siste årenes politiske retrett til en mer rendyrka form for kapitalisme. Tittelen på boka har han hentet fra et byggeplassbesøk der kloakkanlegget ikke fungerte, og arbeiderne sto og jobba i stanken fra sin egen avføring. «Dere trenger da ikke finne dere i dette, dere er ikke dyr!», skal Tesfaye ha utbrutt. «Nei, vi er ikke dyr,» svarte arbeiderne, «aber wir sind Ossies – vi er østtyskere».

Velferdsstaten oppsto ifølge Tesfaye som et resultat av at arbeiderbevegelsen gikk med på å droppe sitt sosialistiske samfunnsprosjekt.

Etter hvert som arbeiderbevegelsens deltagerkultur ble erstattet av en forbrukerkultur ble arbeiderbevegelsen ute av stand til å føre prosjektet videre. Til slutt ble giret satt i revers, og Tesfaye kartlegger hvor skremmende store forandringer den borgerlige regjeringa i Danmark har klart å gjennomføre i løpet av sine ti år ved makten. Resultatene av velferdsstatens avvikling er likevel enda tydeligere i Tyskland, der mange ufaglærte arbeidere i dag er blitt «working poor» – folk som er fattige selv om de arbeider fulltid. Tesfayes bok roper varsko over denne utviklingen, som mange av de toneangivende stemmene i offentligheten fullstendig ignorerer. Han skriver også veldig godt, og man blir slått av hvor altfor sjelden man kan lese en bok skrevet av folk med utsiktspunkt fra brakke- og stillasliv. Boka anbefales på det varmeste.

holdt av Fremskrittspartiet som et eksempel til etterfølgelse. Amerikansk fagbevegelse viser hvor galt det kan gå dersom man ser seg selv som politisk nøytral, og legger opp til en ensidig samarbeidslinje med arbeidsgiverne på den enkelte arbeidsplass («business unionism»).

I tillegg til kapitlene om ulike enkeltland har boka også flere kapitler som drøfter utfordringene den internasjonale fagbevegelsen står overfor. Tørres' utgangspunkt er at «kapitalkreftene allerede har sprengt nasjonalstatens rammer og opptretter fritt på et uregulert verdensmarked.» Tørres gir flere gode bud på hvilke grep fagbevegelsen må ta for å kunne henge med i svingene, og er

akkurat passe optimistisk (det må man jo være, skal man få gjort noe). I kapitlet «Verden rundt oss» konkluderer hun at «internasjonaliseringen av kapital og næringsliv har paradoksalnok også gjort dem mer sårbare. Globalisering har gjort internasjonal klassepolitikk både viktigere og enklere å realisere.»

Bredden i boka er imponerende. Da er det kanskje urettferdig å innvende at det samme ikke alltid kan sies om dybden – for en bok kan som kjent ikke romme alt. Likevel: Boka kunne nok hatt godt av et strammere redigeringsarbeid, og en gjennomlesning av noen med større historiske kunnskaper.

Også den siste boka handler om arbeiderbevegelsens internasjonalisme. *Arbeiderhistorie 2010* inneholder blant annet en artikkel av Knut Kjeldstadli, som med eksempler fra en rekke ulike land diskuterer hvilke muligheter og strategier som finnes for internasjonalt samarbeid innen dagens arbeiderbevegelse. Harald Berntsen, som *Bygningsarbeiderens* lesere kjenner godt fra før, har med utgangspunkt i sin nettopp utkomne bok om Hotell- og Restaurantarbeiderforbundet skildret de ulike måtene forbundet håndterte utenlandsk arbeidskraft på, fra samarbeid med Politiets fremmedkontor før og etter krigen, via arbeid for innvandringsstopp i 1970-årene til aktivt arbeid for siden å satse på – og i stor grad lykkes i – å organisere flest mulig innvandrere i nyere tid. Finn Olstad og Terje Halvorsen har skrevet hver sin artikkel om Norsk sjømannsforbund, utflagging og etableringen av Norsk internasjonal skipsregister (NIS), mens

Jorunn Bjørgum (blant annet) har skrevet om sammenbruddet for det internasjonale sosialistsamarbeidet under første verdenskrig.

Vi er ikke dyr, men vi er tyskere kan bestilles fra www.sohn.dk. Medlemmer av Oslo Bygningsarbeiderforening får rabatt på boka. *Yarden* og *Bak fanene* kan kjøpes i alle norske bokhandlere. *Arbeiderhistorie 2010* kan bestilles fra Arbeiderbevegelsens Arkiv og Bibliotek, www.arbark.no. Alternativt kan du låne alle disse bøkene nede på foreninga, der de er å finne i vårt bibliotek.

□ Jonas Bals

Det samme gjør den svenske boka *Yarden*, som akkurat har kommet ut på norsk på Flamme forlag. Den er skrevet av Kristian Lundberg, og handler om hvordan det er å jobbe i et bemanningsselskap. Lundberg formidler hvordan han og arbeidskameratene forsøker å overleve usikkerheten, trøttheten, overtidsarbeidet, slitet, det interne angiveriet, mobbingen og rasismen. Selv om det først og fremst handler om forholdene på havna i Malmø, blir det også en fortelling om den sosiale nedrustningen av Sverige. Det betyr ikke at boka er uten lyspunkter. For det handler også om vennskap, solidaritet og forsøk på å ta tilbake litt av kontrollen over sitt eget liv. Det største lyspunktet er imidlertid Lundbergs måte å skrive på: Den gjør dette til en bok du seint vil glemme.

De to andre utgivelsene er mer akademiske i formen. *Arbeiderhistorie 2010* og *Bak fanene* er noen mastodonter, men kan uten problemer inntas i mindre porsjoner: Det er ingen grunn til at de skal leses fra perm til perm. Særlig boka til Liv Tørres, *Bak fanene*, er stappfull av informasjon, med egne kapitler om fagbevegelsen i Storbritannia, USA, Kina, Russland, Sør-Afrika, Brasil og India. Særlig interessant er kapitlet om fagbevegelsen i USA, som her hjemme ofte blir frem-

Głosowanie w Norwegii

Tej jesieni odbędą się lokalne wybory w Norwegii. Wszyscy powyżej 18 lat, którzy mieszkali tutaj przez ostatnie trzy lata, mają prawo do głosowania. Oslo Bygningsarbeiderforening nie jest uzależniony lub związany politycznie z jakąkolwiek partią, co nie znaczy, że jest politycznie neutralny. Razem z innymi związkami w Oslo zaczęliśmy zbierać i rejestrować sprawy, które nasi członkowie uważają za ważne, po to, by przedstawić je jako nasze żądania wobec partii politycznych. Jeśli masz poglądy, które chciałbyś dalej przekazać, będziemy wdzięczni jeśli się z nami skontaktujesz.

Niektóre partie już teraz rozpoczęły kampanię wyborczą. Szczególnie partia

prawicowa, Høyre, włożyła wiele wysiłku w przekonanie polskich migrantów zarobkowych aby na nią głosowali. Jest to niesłychanie bezczelne. Høyre to ta partia, która konsekwentnie głosowała przeciwko wszystkim prawom i umowom, które dają polskim pracownikom ważne uprawnienia w Norwegii. Høyre razem z Fremskrittspartiet głosowała przeciwko prawu o solidarnej odpowiedzialności, które ułatwia uzyskanie należnej wypłaty, a także przeciwko rozporządzeniu o regionalnych reprezentantach do spraw BHP, które zostało wprowadzone aby polepszyć bezpieczeństwo na placach budowy.

Høyre i Fremskrittspartiet są przeciwne temu, by umowy taryfowe zostały wdrożone w prawo obowiązujące w całym kraju, i zapewniały wszystkim robotnikom budowlanym, zarówno Norwegom jak i cudzoziemcom, przyzwoitą pensję, z której można się utrzymać.

Dlatego: głosuj na tych, na których chcesz w wyborach wrześniowych, ale nie na Høyre i Fremskrittspartiet – jeśli chcesz mieć uporządkowane i przyzwoite warunki pracy!

Jaunas minimālās algas likmes

Kā jau daudzi no jums atceras, pagājušā gada pavasarī mēs kopā ar 20 000 kolēģu piedalījāmies streikā, kura mērķis bija mūsu tarifu norunā noteiktās minimālās algas paaugstināšana. Iznākums bija mums labvēlīgs. Minimāla alga tika būtiski paaugstināta un daudzi to jau ir paspējuši izbaudīt.

Iemesls tam, kāpēc cīņa par minimālās algas paaugstināšanu bija tik svarīga, bija tāds, ka šos rezultātus izjutīs ne tikai tie no mums, kuri ir arodbiedrības biedri un strādā tarifu uzņēmumos. Pateicoties tam, ka arodbiedrība ir pieprasījusi, lai tarifu vienošanās nosacījumi tiktu vispārināti, visiem, kuri strādā būvobjektos Norvēģijā, ir nodrošinātas tiesības uz pienācīgu minimālo algu. Kā pretstatu šeit varam minēt, piemēram, restorānu un tīrīšanas darbu nozari, kur vēl joprojām ir likumīgi maksāt tik zemu algu, kādu vien darba devējs vēlas.

Tomēr, lai jaunās minimālās algas likmes kļūtu par likumu visā Norvēģijā (ne tikai uzņēmumos, kuros noslēgta

tarifu vienošanās), valsts orgānam, Tarifu padomei («Tariffnemnda»), jāpieņem lēmums par to. Tas ir prasījis laiku, bet pagājušā gada 20.decembrī lēmums beidzot tika izsludināts. Šis lēmums paredz trīs būtiskas izmaiņas:

1. Turpmāk vispārināto minimālo algu likmju izmaiņas notiks automātiski, vadoties pēc izmaiņām, kādas nosaka tarifu ikgadējais pārskats, kā arī pēc izmaiņām šo pārskatu starplaikos.
2. Tarifu padome uzskata, ka Darba vides likumā paredzētā samaksa par virsstundu darbu (40%) ir pietiekoši laba. Līdz šim pastāvēja iespēja prasīt piemaksu par virsstundu darbu 50% apmērā, sākot no pirmās stundas, kura pārsniedza 9 stundu darba dienu un/vai 40 stundu darba nedēļu. No šī brīža spēkā ir likuma nosacījums par 40% piemaksu par virsstundu darbu.
3. Jaunās minimālo algu likmes attiecināmas uz visiem darbiem, kuri veikti būvobjektos Norvēģijā, sākot ar 2010.gada 20.decembri. Varam atgādināt, kādas ir šīs likmes:

Darbiniekiem ar speciālo izglītību: **154,50**

Darbiniekiem bez speciālās izglītības, bet ar vismaz 1 gada pieredzi: **144,50**

Darbiniekiem bez speciālās izglītības un mazāk kā 1 gada pieredzi: **139,-**

Darbiniekiem, jaunākiem par 18 gadiem: **93,-**

Nauji minimalaus darbo užmokesčio įkainiai

Turbūt daug kas atsimena, kad pernai pavasarį mes streikavome kartu su 20 000 kolegų tam, kad pakelti minimalų darbo užmokestį. Ir tai mums pavyko. Minimalus darbo užmokestis buvo žymiai pakeltas, ir labai daug kam tai buvo į naudą.

Kova dėl minimalaus darbo užmokesčio pakėlimo buvo svarbi, nes tai turi reikšmę ne tik profsąjungos nariams arba tiems, kurie dirba įmonėse, kur yra sudarytos kolektyvinės sutartys. Profsąjungos reikalavo, kad minimalus darbo užmokestis būtų taikomas visiems statybos šakos darbuotojams, dirbantiems Norvegijoje. Deja kitose šakose, kaip, pavyzdžiui, restoranuose, valymo paslaugų srityje, iki šiol galima mokėti darbuotojams tiek mažai, kaip darbdaviui užeis noras, ir tai neprieštarauja įstatymams.

Vyriausybės komisija turėjo pirma įteisinti minimalų

darbo užmokestį. Tai užtruko, bet pernai metais gruodžio 20 d. buvo patvirtinti teisės aktų pakeitimai dėl minimalaus darbo užmokesčio pakėlimo. Be to buvo įvesti trys reikšmingi pakeitimai:

1. Nuo šiol visi minimalaus darbo užmokesčio pakeitimai statybų sektoriuje bus įteisinti automatiškai po bendro minimalaus darbo užmokesčio pakeitimo kolektyvinėse sutartyse.
2. Vyriausybės komisija mano, kad Darbo kodekso nutarimas dėl viršvalandinio darbo apmokėjimo (40 % priedas) yra pakankamai geras. Iki šiol už darbą virš 9 valandų per dieną ir 40 valandų per savaitę buvo papildomai mokamas 50 % priedas už viršvalandinį darbą. Nuo šiol bus taikomas naujas nutarimas – 40% priedas.
3. Nuo 2010 m. gruodžio 20d Norvegijoje statybos sektoriuje taikomi sekantys nauji minimalaus darbo užmokesčio įkainiai:

Kvalifikuoti darbuotojai: **154,50**

Nekvalifikuoti darbuotojai, turintys mažiausiai vienu metų darbo patirtį statybose: **144,50**

Nekvalifikuoti darbuotojai, neturintys jokios darbo patirties statybose: **139,-**

Jaunesni nei 18 metų darbuotojai: **93,-**

Nowe najniższe stawki

Jak wielu z Was pamięta, strajkowaliśmy w zeszłym roku, razem z 20 tys. kolegów, o podwyższenie najniższej stawki w naszej umowie taryfowej. I to się nam udało, bo minimalna stawka znacząco wzrosła, i już wiele osób z tego korzysta.

Walka o podwyższenie najniższej stawki była dla nas tak ważna, że jej konsekwencje dotyczą znacznie większej ilości osób, niż tylko tych, którzy są zrzeszeni w związkach i pracują w zakładach z umową taryfową. Ponieważ nasze związki żądały, aby postanowienia umowy zostały wdrożone w prawo obowiązujące w całym kraju, to każdy, kto pracuje w branży budowlanej, ma prawo do przyzwoitej minimalnej stawki. Dla porównania – w branży hotelarskiej i restauracyjnej pracodawca sam może ustalać wynagrodzenia, ponieważ żadna minimalna stawka go nie obowiązuje.

Aby ta nowa najniższa stawka została wdrożona w ogólnokrajowe prawo, musi najpierw państwowa komisja taryfowa zatwierdzić postanowienie w tej sprawie. Zajęło to sporo czasu, ale nareszcie 20. grudnia zeszłego roku

sprawa została pozytywnie rozstrzygnięta. Wprowadzono też trzy znaczące zmiany:

1. Ogólnokrajowa najniższa stawka w branży budowlanej będzie od teraz automatycznie regulowana w stosunku do osiągniętych rezultatów w głównych negocjacjach taryfowych i negocjacji w okresie przejściowym.
2. Komisja taryfowa uważa, że postanowienie Prawa Pracy, o płaceniu 40% za nadgodziny, jest wystarczająco dobre. Dotąd płacono 50% od pierwszej godziny po 9-godzinnym dniu pracy lub 40-godzinnym tygodniu pracy. Od teraz obowiązuje prawne postanowienie o płaceniu 40% za nadgodziny.
3. Nowe najniższe stawki dotyczą każdej pracy na wszystkich placach budowy w całej Norwegii od 20. grudnia 2010. Wymieniamy je dla przypomnienia:

Pracownik wykwalifikowany **154,50**

Niewykwalifikowany z jednorocznym stażem **144,50**

Niewykwalifikowany z krótszym niż jednoroczny staż **139,00**

Młody pracownik poniżej 18 lat **93,00**

PAR DARBASPĒKA IZĪRĒTĀJFIRMU NOZARI:

Pašās beigās vēlamies uzaicināt visus, kuri strādā darbaspēka izīrēšanas firmās, uzņemt kontaktus ar mums arodbiedrībā. Mēs šobrīd aktīvi strādājam pie tā, lai pieprasītu un panāktu tarifu vienošanās parakstīšanu vairākās darbaspēka izīrēšanas firmās. Šāda vienošanās var dot jums, kuri strādājat šajās firmās, svarīgas tiesības. Tas ir īpaši svarīgi, jo gada beigās, visticamāk, stāsies spēkā ES direktīva par darbaspēka izīrēšanas uzņēmumiem. Kad tas būs noticis, starp darba devējiem un mūsu galveno organizāciju, LO, tiks slēgta jauna tarifu vienošanās. Jo lielāku daudzumu vienošanos darbaspēka izīrēšanas uzņēmumos mēs līdz tam būsim noslēguši un jo vairāk darbinieku būs kļuvuši par mūsu biedriem, jo lielākas būs mūsu iespējas darīt kaut ko ar vislielāko no visām problēmām: tiesībām uz garantētu algu starplaikos starp darba pasūtījumiem un projektiem.

Tādēļ: Aicini arī savus kolēģus iesaistīties arodbiedrībā un uzņemt kontaktus ar mums, lai mēs kopā varam izlemt, kā panākt tarifu vienošanos tavā firmā. Arodbiedrība var aktīvi darboties, apmeklējot būvobjektus, organizējot tikšanās un piedāvājot tulku palīdzību – bet tikai jūs paši esat noteicošā balss, kurai jāizvēlas kaut ko darīt ar situāciju jūsu firmā.

☐ Jonas Bals

DĒL ĪDARBINIMO AGENTŪRŪ:

Ī pabaigā mes norēzumēme pasiūlyti visiems, kas dirba per ĳdarbinimo agentūras, susisiekti su profsąjungos atstovu. Šiuo metu mes siekiame sudaryti kolektyvines sutartis su ĳdarbinimo agentūromis. Šios sutarties dėka Jūs galite dirbti žymiai geresnėmis darbo sąlygomis. Tai ypač svarbu, kai ES nutarimas dėl ĳdarbinimo agentūrų bus įvestas Norvegijoje, tikriausiai jau metų pabaigoje. Tuo metu profsąjungų konfederacija LO eis į derybas dėl naujos kolektyvinės sutarties pasirašymo su darbdavių bendrija. Kuo daugiau kolektyvinių sutarčių mes pasirašysime ir kuo daugiau žmonių taps profsąjungos nariais, tuo lengviau mums pavyks išspręsti didžiausią problemą – teisę gauti garantinį atlyginimą pereinamojo pas kitą užsakovą laikotarpio metu

Aptark tai su savo kolegomis ir susisiek su mumis, kad mes kartu galėtumėme nuspręsti kokiū būdu geriau susisiekti su Jūsų įmone. Profsąjunga aktyviai apsilanko statybos aikštelėse, kviečia į susirinkimus kartu su vertėjais, bet pirmoje eilėje esate Jūs, kurie turite nuspręsti dėl darbo sąlygų pakeitimų Jūsų įmonėje.

☐ Jonas Bals

O BRANŻY POŚREDNICTWA PRACY

Na koniec chcielibyśmy zachęcić wszystkich, którzy są zatrudnieni w biurach pośrednictwa pracy, o skontaktowanie się z naszym związkiem. Obecnie pracujemy nad tym, aby wystąpić z zażądaniem podpisania umowy taryfowej w wielu takich firmach. Taka umowa zapewni Wam, którzy w tych firmach pracujecie, wiele ważnych praw i przywilejów. Ta sprawa jest szczególnie ważna, ponieważ dyrektywa Unii Europejskiej o biurach pośrednictwa pracy wejdzie prawdopodobnie w życie pod koniec roku. Po tym jak to się stanie, nastąpią nowe negocjacje taryfowe między pracodawcami a główną organizacją związków zawodowych LO. Im więcej umów zawrzemy zanim to nastąpi, i im więcej będziemy mieli związkowców w tych zakładach, tym korzystniejsza będzie nasza pozycja żeby zrobić coś z tym największym ze wszystkich problemów – prawem do zagwarantowanej płacy między zleceniami. Dlatego – wciągnij do związku swoich kolegów z pracy. Skontaktuj się z nami, żebyśmy razem ustalili w jaki sposób osiągnąć podpisanie umowy w Waszej firmie. My możemy przyjść do Was na budowę, zorganizować spotkanie, zapewnić tłumacza. Jednak w końcu to głównie od Was zależy, czy będziecie chcieli zmienić coś na lepsze w Waszej firmie.

☐ Jonas Bals

NM BYGGSERVICE AS

Krav om lønn, overtidsgodtgjørelse og feriepenger på til sammen 44 533 kr for et polsk medlem. Partene var uenige om overtidskravet, men ble i forhandlingsmøte enige om at bedriften betaler 34 000 kr til medlemmet.

BALDER ENTREPRENØR AS

Krav om lønn, samt trekk i lønn og feriepenger for et polsk medlem. Medlemmet hadde avspasert flere timer enn han hadde til gode. Bedriften hevdet at medlemmet skyldte dem penger og trakk vedkommende en hel månedslønn og deler av feriepengene på slutttoppgjøret. Vi krevde pengene tilbakebetalt, men var villige til å godta en nedbetalingsplan. Medlemmet ombestemte seg imidlertid i løpet av forhandlingsmøtet og godtok trekket, men fikk utbetalt 59,5 timer i ventelønn samt feriepenger av disse, til sammen 9 996 kr.

DINAS BOLIGSERVICE AS

En tvist om slutttoppgjør. Etter et veldig ryddig forhandlingsmøte ble det enighet om en avtale som begge parter lever godt med.

BYGGTJENESTEN B. O. JØRGENSEN

Lønnskav på ca. 26 500 kroner for et litauisk medlem. Etter at lensmannen i Aurskog-Høland forkynte kravet i midten av januar ble pengene utbetalt. Siden fulgte lønnskav for ytterligere tre litauere. Saken er nå hos Fellesforbundet Oslo/Akershus.

VALDA LOGISTIC NUF

Feriepengekrav for et litauisk medlem. Her har vi lekt katt og mus med stråmannen som står oppført som firmaets innehaver siden i fjor sommer. I begynnelsen av desember fikk vi endelig forkynt konkursvarsel, etter å ha

begjært innsyn i Folkeregisteret. Konkursbegjæring ble sendt bittelille julaften, men til liten nytte. Da Øvre Romerike tingrett til slutt tok saken til behandling i mars, ble begjæringen avvist fordi retten ikke anså det bevist at Valda Logistics hovedforretningssted er i Norge. Saken er nå oversendt Fellesforbundet Oslo/Akershus for en vurdering av ankemulighetene. I tillegg arbeider vi med å få ut gode nok opplysninger fra Litauen som kan bevise at forretningsstedet i realiteten er i Norge.

LAZDAUSKAS STONE AND WOOD JOBS

Lønns- og feriepengekrav for et litauisk medlem, i alt ca. 30 000 kroner. Vi er blitt enige med firmaet om at utestående lønn blir betalt i henhold til en nedbetalingsplan på grunn av dårlig økonomi i firmaet.

BYGG OG BO DANILEVICIUS

Tre estiske medlemmer med krav om etterbetaling av lønn. Etter møte med bedriften og Malermester Harald Askautrud, som sto solidarisk ansvarlig for kravet, ble vi enige om en slutt-pakke på ca. 10 000 kr per mann. Pengene ble utbetalt romjula 2010.

R. K.S BYGGTJENESTEN OG R. K.S BYGGSERVICE LTD.

Et litauisk medlem med krav om utestående lønn for desember 2010, samt feriepenger for 2009 og 2010 i eierens tidligere firma, et ltd-selskap som gikk konkurs våren 2010. Ettersom det i realiteten var tale om virksomhetsoverdragelse kunne vi rette det gamle kravet mot det nye firmaet. Også krav om å få utstedt lønns slipper. Etter et forhandlingsmøte med firmaet i mars utbetalte firmaet i alt 22 832 kroner og utstedte alle manglende lønns slipper.

RIV-IT

Et russisk medlem har blitt betalt i henhold til feil minstesats, og ikke blitt betalt for arbeidsdager der firmaet ikke har kunnet tilby han oppdrag. Etter en telefon med firmaet ble det lovet at begge deler skulle ryddes opp i.

OPTIMAL ENTREPRENØR

Feriepengekrav for et litauisk medlem. I det vi skulle sende konkursvarsel til firmaet fikk vi en telefon om at pengene skal være utbetalt. Medlemmet har imidlertid ikke mottatt noen penger, og vi arbeider med å finne ut av hva som har skjedd.

RIVECOMPAGNIET AS

Det har vært stille i lang tid nå, men på nyåret fikk vi besøk fra en tidligere ansatt som hadde utestående feriepenger for både 2006 og 2009. Etter et påkrav skjedde det ikke noe, men etter å ha sendt et konkursvarsel ble feriepengene for 2009, kr 6 825,- utbetalt. Det største beløpet var imidlertid tilgodehavende fra 2006, men dette kravet er nok dessverre foreldet.

KAEFER CONSTRUCTION AS.

Fellesforbundets distriktskontor og avdelinga hadde møte med bedriften angående permittering og ansiennitet. Partene kom ikke til enighet og det ble undertegnet en uenighetsprotokoll.

DESIGN & COLOUR AS

Sak for en latvisk medlem som gjald delvis manglende utbetaling av lønn i oppsigelsestiden, for lite timelønn, manglende betaling av overtid, samt feriepenger. Det ble inngått forlik i forhandlingsmøtet, medlemmet fikk utbetalt 20000 kroner brutto.

CHREMAR AS

Det er sendt krav angående for lite timebetaling, manglende overtidbetaling og betaling for timer uten arbeid for 2010 på vegne av tre latviere som er medlemmer i LCA. Så langt har arbeidsgiver bestridt kravet på telefon uten å kunne presisere hvilke punkter i kravet som bestrides.

PRO BUILDER

Et firma vi har slitt med fra i fjor sommer. Fra november 2010 har vi fremmet kravet om solidaransvar mot Kaasa AS tre ganger på vegne av til sammen 10 latviere som har vært ansatt i Pro Builder. I første omgang ble det utbetalt 15 723 kr brutto til en medlem. Det var krav om overtid og for lite betalt timelønn for oktober og november 2010, samt feriepenger for 2010. I andre omgang ble det utbetalt 25811 kr til sammen til 4 andre medlemmer, som gjald for lite betalt timelønn og overtid for oktober, november og desember, samt utestående lønn for januar. I tredje omgang ble det utbetalt 91414 kr til 5 nye medlemmer. Dette kravet gjaldt desember 2010. På det tidspunktet var disse fem latviere ansatt i et latvisk selskap, Lathouse Building AS, som hadde betalt dem 300 lats til hver som utgjør ca 40 kr per time. De hadde også kontrakter der timesatsen var på 1,25 lats som er ca 15 kr per time. Kaasa AS har utbetalt alt de har vært solidarisk ansvarlig for. Det som gjenstår er kravet mot Pro Builder om betaling for timer uten arbeid for januar, februar og mars.

KLEMET KARLSEN AS

En maler ble oppsagt. Oppsigelsen var full av formfeil. Det ble krevd og avholdt forhandlingsmøtet, og under dette møtet ble oppsigelsen trukket tilbake.

Tor Mostue

Skummelt på Vestkanten

Jeg begynte som orgarbeider i 1991. Først i 50% stilling og fra 1994 i full jobb. En dag besøkte jeg noen byggeplasser på Hovseter og nedre del av Holmenkollåsen. Ved arbeidslagens slutt gikk jeg bort til Gressbanen for å ta bussen tilbake til byen. Tvers over veien for bussholdeplassen gikk et par kråker

og leita etter mat i grøftkanten. Plutselig slo en diger hønsehauk ned på den ene kråka. Hauken holdt kråka i et solid grep i de digre klørne sine. Kråka gjorde tapper motstand ved å hakke hauken i brystet. Noen få sekunder etter haukeangrepet kom det flere kråker til. Etter hvert var det en 20-30 stykker som etter tur styrta ned mot hauken og forsøkte å hakke den i hue. Det var tydelig at hauken oppfatta situasjonen som ytterst ubehagelig. Rett foren nesa mi blei jeg vitne til en imponerende oppvisning i kråkesolidaritet! Og det på Vestkanten!

Til slutt ga hauken opp. Slapp den angrepne kråka og fløy av gårde i retning Midstua (der for øvrig min daværende sjef Ove Engevik hadde sin residens.) Hele kråkeflokket, inkludert den angrepne, fulgte etter. Nå var det kråkene som var på haukejakt! (Ove Engevik kom for øvrig på jobb dagen etter helt uskadd)

Noen dager etter var jeg på nytt på Vestkanten. Det var en fredag. Når sant skal sies kom jeg ganske fyllesjuk på jobb denne dagen. Og siden fredagen var kort og fyllesjuka ganske plagsom, bestemte jeg meg for å oppsøke en byggeplass i Voksenkollveien. Byggeplassen lå nokså utligjengelig til. Og jeg regna med at dette besøket, medregna reisetid og gangtid, ville ta hele arbeidsda-

gen. Jeg gikk av Holmenkollbanen på Voksenkollen stasjon og oppover Voksenkollveien. Og så nedover forbi legeföreningens konferansesenter Soria Moria mot Holmenkollveien. Der lå Gunnar M. Backes byggeplass. Til min store overraskelse var byggeplassen tom for folk. Antageligvis var den ellers befolka av svensker som hadde dratt hjem for å ta langhelg.

For å få i hvert fall noe ut av besøket satt jeg meg ned på en stabbestein, fant fram notisboka og skreiv ned navn på haugen av underentreprenører som var oppgitt på et byggeplass-skilt. Mens jeg holdt på med det kom ei diger elgku fram fra skauen rett mot meg. Men det var ikke det værste. Rett bak elgen kom en bitte, liten elgkalv. Kalven var antagelig vis helt nyfødt. Den var helt sjølven i beina. Enda verre en det jeg hadde vært kvelden før. Hva skulle jeg gjøre? Møte ei elgku med et sterkt morsinstinkt med en nyfødt og forsvarsløs kalv? Skulle jeg løpe? Jeg slo det fra meg. Jeg forsøkte å sitte helt rolig. Men var redd for at hjer-

tet mitt, som dunka voldsomt i brystet, skulle hisse opp elgen. Elgen kom rett bort til meg. Den kom så nærme at jeg kjente lukta av den. Elgen stoppa to meter fra meg, så meg inn i øya, og blåste voldsomt i nesebora. Rett etter forsvant den med kalven på slep ned mot residensen til Stein Erik Hagen (Rimi-Hagen) og videre mot Holmenkollbakken.

Skjælvende kom jeg meg på beina og gikk ned til Frognerstieren for å ta T-banen tilbake til sivilisasjonen. Endelig var jeg på Grønland. Der gikk jeg av og satte meg på puben Star-Gate. For å komme over frykten, og muligens fyllesjuka, helte jeg ned på tre halvliter. Jeg var på Østkanten. Endelig var jeg trygg.

